

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Кафедра музичного мистецтва

На правах рукопису

НЕСПАЙ АННА ВОЛОДИМИРІВНА

**ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФОЛЬКЛОРНО-
ПІСЕННИХ МОТИВІВ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ
СУЧАСНИХ ВИКОНАВЦІВ**

Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма «Музичне мистецтво»
Робота на здобуття ступеня вищої освіти МАГІСТР

Науковий керівник:
ОХМАНЮК ВІТАЛІЙ ФЕДОРОВИЧ,
професор кафедри музичного мистецтва,
кандидат мистецтвознавства,
заслужений діяч мистецтв України

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ
Протокол №
засідання кафедри музичного мистецтва
від ____ . _____ 2024 року
Завідувач кафедри
доктор мистецтва Косинець І.І.

Анотація

Неспай Анна «Особливості трансформації фольклорно-пісенних мотивів творчості українських сучасних виконавців».

Магістерська робота присвячена дослідженню особливостей трансформації фольклорно-пісенних мотивів у творчості сучасних українських виконавців. Метою дослідження є виявлення особливостей трансформації фольклорно-пісенних мотивів у творчості сучасних українських виконавців та їхній вплив на формування новітньої музичної культури України. Для досягнення мети необхідно вирішити поставлені автором завдання: проаналізувати способи адаптації традиційних фольклорних мотивів у сучасній українській музиці; оцінити значення фольклорних елементів у контексті популяризації української культури у світі; дослідити вплив сучасних технологій на інтерпретацію та обробку фольклорного матеріалу. Наукова новизна дослідження полягає у комплексному розгляді адаптацію фольклорних мотивів у творчості сучасних українських виконавців із акцентом на жанрове та технічне розмаїття, а також їхній вплив на популяризацію національної культури у глобалізованому світі.

У роботі аналізуються процеси переосмислення та адаптації народної музики до умов сучасної культури. Визначено ключові тенденції інтеграції фольклорних елементів у різні музичні жанри, їх вплив на формування національної ідентичності та збереження культурної спадщини. Особлива увага приділяється ролі новітніх технологій та урбанізації в оновленні музичних традицій. Робота підкреслює важливість народної пісні як джерела натхнення для сучасного мистецтва, що сприяє розширенню її аудиторії та популяризації української культури на міжнародному рівні.

Ключові слова: фольклор, пісенні мотиви, сучасна музика, українські виконавці, музична культура, інтерпретація.

Annotation

Nespai Anna «Features of the Transformation of Folklore Song Motifs in the Works of Contemporary Ukrainian Performers».

The master's thesis is dedicated to studying the peculiarities of the transformation of folklore song motifs in the works of contemporary Ukrainian performers. The aim of the research is to identify the features of the transformation of folklore song motifs in contemporary Ukrainian music and their influence on the formation of Ukraine's modern musical culture.

To achieve this goal, the following tasks are set by the author: analyze the methods of adapting traditional folklore motifs in contemporary Ukrainian music; evaluate the significance of folklore elements in the context of promoting Ukrainian culture worldwide; explore the impact of modern technologies on the interpretation and processing of folklore material.

The scientific novelty of the research lies in the comprehensive study of the adaptation of folklore motifs in the works of contemporary Ukrainian performers, with a focus on genre and technical diversity, as well as their impact on promoting national culture in a globalized world.

The paper examines the processes of rethinking and adapting folk music to the conditions of modern culture. Key trends in integrating folklore elements into various musical genres and their influence on forming national identity and preserving cultural heritage are identified. Particular attention is paid to the role of new technologies and urbanization in renewing musical traditions. The study highlights the importance of folk songs as a source of inspiration for contemporary art, contributing to expanding their audience and promoting Ukrainian culture at the international level.

Keywords: folklore, song motifs, contemporary music, Ukrainian performers, musical culture, interpretation.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОЛЬКЛОРНО-ПІСЕННИХ МОТИВІВ	8
1.1. Український фольклор як джерело національної ідентичності: сутність і значення	8
1.2. Інтеграція фольклору в сучасну музику	20
1.3. Види трансформації фольклорно-пісенних мотивів у сучасному музичному контексті	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ФОЛЬКЛОРНО- ПІСЕННИХ МОТИВІВ У ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ВИКОНАВЦІВ	33
2.1. Фольклорні мотиви у творчості популярних українських виконавців: огляд тенденцій	33
2.2. Способи адаптації фольклорних пісень у сучасній музиці	45
2.3. Жанрова специфіка творів, створених на основі фольклору	48
РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ФОЛЬКЛОРНО-ПІСЕННИХ МОТИВІВ НА ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ УКРАЇНСЬКИХ ВИКОНАВЦІВ	51
3.1. Взаємодія фольклору та сучасної музики: соціокультурний аспект	51
3.2. Роль фольклорних мотивів у створенні унікального стилю виконавців	53
3.3. Вплив використання фольклору на міжнародну популярність української музики	56
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	63
ДОДАТКИ	67

ВСТУП

Актуальність дослідження. Фольклорна спадщина є важливим джерелом натхнення для української культури, зокрема музичної творчості. Українські народні пісні, з їх унікальними мелодіями, текстами та символікою, протягом століть слугували засобом збереження національної ідентичності, культурної пам'яті та духовних цінностей. У сучасному контексті, коли глобалізація впливає на всі сфери життя, включно з музикою, важливість збереження автентичності народної творчості зростає.

Українські сучасні виконавці, працюючи в різних музичних жанрах — від поп-музики до електроніки, року та репу, все частіше звертаються до фольклорних мотивів, адаптуючи їх до сучасних тенденцій. Це явище викликає значний інтерес, адже воно дозволяє не лише популяризувати народну культуру серед молоді, але й надає їй нових форм звучання та інтерпретації.

Однією з головних причин звернення до фольклору є прагнення до збереження національної ідентичності в умовах глобальної музичної уніфікації. Фольклорні мотиви, інтегровані в сучасну музику, створюють місток між традиціями минулого та актуальними художніми формами сьогодення. Таке поєднання дозволяє виконавцям осучаснити народну творчість, зробити її привабливою для молоді аудиторії, а також сприяє утвердженню унікальності української музики на міжнародній сцені.

Особливості трансформації фольклорних мотивів включають:

- 1) використання традиційних мелодій у сучасних музичних аранжуваннях;
- 2) осучаснення текстів народних пісень, збереження їх основного змісту, але надання їм більш зрозумілих для сучасного слухача форм;
- 3) експериментування зі звуком через поєднання етнічних інструментів із електронною музикою або елементами інших жанрів (джаз, хіп-хоп, рок);
- 4) використання фольклорних символів і образів у створенні сучасних музичних кліпів і перформансів.

Актуальність дослідження також зумовлена необхідністю аналізу цих процесів, щоб зрозуміти, як фольклорні мотиви не лише адаптуються, але й отримують нове життя у творчості сучасних українських виконавців, сприяючи зміцненню культурної спадщини України.

Метою дослідження є виявлення способів трансформації фольклорно-пісенних мотивів у сучасній українській музиці та дослідити їхній вплив на популярність та ідентичність українських виконавців.

В межах поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

1. Визначити основні прийоми та техніки адаптації фольклорних мотивів у творчості сучасних українських виконавців.
2. Проаналізувати приклади творчості окремих музикантів і гуртів, які активно використовують фольклорні елементи.
3. Дослідити вплив інтеграції фольклору на популярність виконавців та їх внесок у формування національної ідентичності.
4. Оцінити роль фольклорних мотивів у популяризації української культури на міжнародній сцені.

Об'єктом дослідження виступає сучасна українська музика, а предметом - способи використання та трансформації фольклорно-пісенних мотивів у творчості українських виконавців.

Предметом дослідження є особливості трансформації фольклорно-пісенних мотивів у творчості сучасних українських виконавців, зокрема способи адаптації, інтерпретації та інтеграції елементів традиційного фольклору в сучасну музичну культуру.

Методи дослідження: компаративний аналіз (використовувався для порівняння різних підходів до адаптації фольклорних мотивів у творчості українських музикантів); культурологічний підхід (для аналізу значення фольклорних елементів у контексті національної культури та сучасного мистецтва) тощо.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному розгляді адаптацію фольклорних мотивів у творчості сучасних українських виконавців із

акцентом на жанрове та технічне розмаїття, а також їхній вплив на популяризацію національної культури у глобалізованому світі.

Практичне значення дослідження полягає у розробці методичних рекомендацій щодо інтеграції фольклорних мотивів у сучасну музику, з урахуванням аудиторних потреб і сучасних тенденцій; використанні матеріалів дослідження у навчальних програмах з етномузикознавства, культурології та музичної педагогіки; сприянні розвитку крос-культурного діалогу через поєднання традиційних та сучасних музичних елементів.

Апробація результатів та публікації. За матеріалами магістерської роботи взято участь у роботі XVIII Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (14–15 травня 2024 року, м. Луцьк, Україна) та опубліковано статтю: Неспай А. В. "Український фольклор як джерело національної ідентичності: сутність і значення". Матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень». Луцьк: Електронне видання: Вежа-Друк, 2024. С. 674–677.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОЛЬКЛОРНО-ПІСЕННИХ МОТИВІВ

1.1. Український фольклор як джерело національної ідентичності: сутність і значення

Фольклор є важливим культурним феноменом, який виконує роль збереження та передачі національної ідентичності через покоління. Його унікальність полягає у відображенні ментальності народу, історичних подій, традицій, звичаїв і світоглядних уявлень, що формувалися протягом століть.

Фольклор (від англ. *folk* — народ і *lore* — знання) охоплює різні види усної, музичної, театральної та образотворчої творчості, які створені, передані та збережені в межах народної культури.

Фольклор як явище історичної пам'яті народу почали активно досліджувати у XIX столітті. Перші збирачі народних пісень і переказів зосереджувалися переважно на їхньому збереженні та документуванні, не ставлячи перед собою завдання розкрити прихований зміст поетичних образів або з'ясувати, що вони можуть розповісти про минуле.

Український фольклор і його музичні традиції стали предметом численних досліджень, серед яких праці О. Семенова [29], М. Сердюка [30], І. Горбань [8], С. Кисла [17], Р. Климаша [18], С. Павлишина [24] та інших. Особливу увагу приділено сучасному функціонуванню народної музичної культури. Втім, попри велику кількість публікацій, систематичних досліджень, присвячених адаптації традиційного музичного фольклору до сучасних умов, усе ще бракує.

Аналітичні дослідження фольклорних матеріалів почнуться значно пізніше – у XX-му сторіччі, коли зародиться особлива «міфологічна школа», XXI сторіччя ознаменується розквітом жанру «фентезі», у якому традиційно фольклорні герої змішаються з нашими сучасниками, набуваючи популярності серед молодого покоління. В різних формах фольклор протягом усієї історії людства приваблював читача, слухача, спадкоємця, оскільки містив цікавий сюжет, особливе почуття «причетності» до спадщини прашурів, і спроба

розкрити таємницю, і споконвічне прагнення передати досвід прийдешньому поколінню [12].

У ХІХ столітті з'явилася тривога щодо зникнення традиційного фольклору, що стала одним із лейтмотивів української фольклористики. Ця занепокоєність була небезпідставною: на очах дослідників зникали цілі жанри, виконавські школи й традиції, а натомість у репертуарі з'являлися нові тексти, пов'язані з міською культурою, які не мали історичної глибини.

Для українського народу характерна співучість: у давній культурі наших предків пісня, танець і поезія органічно поєднувалися, служачи важливим елементом обрядів і церемоній.

Взагалі музика та музичні інструменти вважались оберегами, які захищали від нечистої сили. Були спеціально створені мелодії для доброго врожаю та плодючості худоби [6].

На ранніх етапах розвитку музики відбувалося поступове формування елементів музичної виразності. Первісна мелодія, заснована на речитації одним тоном із плавними низхідними рухами між сусідніми звуками, поступово ускладнювалася. Звуковий діапазон розширювався, закріплюючи інтервали кварта та квінти як природні межі для мелодії.

Ці інтервали слугували основою для побудови мелодій, заповнюючись проміжними звуками, що формували багатшу музичну палітру. Саме цей процес став фундаментом народної музичної культури, давши початок національним музичним системам. У музиці того часу відображався цілісний світогляд первісної людини, її зв'язок із природою та розуміння навколишніх явищ.

Виділяють наступні основні риси фольклору:

- колективність – фольклор твориться і зберігається спільнотою;
- усність – це основний спосіб передачі фольклорних елементів;
- стійкість і варіативність – традиційні форми можуть змінюватись відповідно до часу;
- автентичність – фольклор є невід'ємною частиною ідентичності конкретного народу.

Фольклор виступає важливим джерелом національної ідентичності. Це проявляється через призму наступних чинників:

1) збереження національної пам'яті – фольклор фіксує колективну пам'ять народу, зберігаючи в собі важливі історичні події, міфи, легенди та символи. Наприклад, українські думи відображають боротьбу козаків за незалежність;

2) формування спільного культурного простору – фольклор створює почуття єдності та приналежності до спільноти, зміцнюючи зв'язки між поколіннями. Народні пісні, як-от «Щедрик», стали загальноновизнаними символами української культури;

3) символічне значення проявляється через образи, метафори та символи фольклор передає світогляд народу. Це формує унікальність кожної національної культури. У піснях і казках часто зустрічаються образи природи, які відображають зв'язок українців із землею;

4) відповідь на виклики глобалізації – у сучасному світі, де культурна ідентичність може бути загрожена, фольклор є важливим інструментом збереження самобутності.

Український фольклор є свідченням багатой культурної спадщини та історичної значущості українського народу. Протягом століть казки, міфи та традиції, вплетені в тканину українського суспільства, відігравали ключову роль у формуванні не лише національної ідентичності, а й ширшого європейського культурного ландшафту. Від чарівних історій про міфічних істот до яскравих ритуалів і символічних метафор – український фольклор зачаровує своєю глибиною і красою [14].

Українська пісенна традиція є одним із найяскравіших проявів фольклору. Вона включає ритуальні пісні (колядки, щедрівки, весільні пісні), ліричні пісні (про кохання, розлуку, смуток), історичні пісні (про події та героїв).

Українська музична культура бере свій початок у давніх східних слов'ян. Вона формувалася протягом століть, починаючи з XIV століття. Основою її став самобутній пісенний фольклор українського народу, в якому відбилися його історія, національно-визвольна боротьба. Народна музика розвивалася як

мистецтво одноголосного, а також багатоголосно-підголоскового та гармонійного складу у вокальній, вокально-інструментальній та інструментальних формах. Українські пісні багаті на мелос та ритміку [9].

Ці жанри не лише відображають історію народу, але й стають основою для сучасної музики, де фольклорні мотиви інтерпретуються через нові стилі, зберігаючи національний колорит.

Особливого значення фольклор набуває у сучасному світі. Він є джерелом натхнення для українських виконавців, які інтегрують його у свої твори, популяризуючи культуру. Через фольклор Україна зберігає свою культурну ідентичність у контексті глобалізації. Використання фольклорних мотивів у музиці сприяє формуванню позитивного іміджу країни на міжнародній арені.

Таким чином, фольклор є не лише історичною спадщиною, а й живим, динамічним явищем, яке адаптується до сучасності, формуючи національну ідентичність та сприяючи культурному діалогу.

Український музичний фольклор є багатим і різноманітним явищем, яке відображає глибину культурних традицій, світогляд та духовний стан народу. Вивчення особливостей українського музичного фольклору є важливим аспектом в дослідженні культурної ідентичності та національної свідомості. Це питання можна розкрити в декількох аспектах, що дозволить глибше зрозуміти характерні риси української народної музики.

Український музичний фольклор має наступні особливості:

1. Мелодика українських пісень. Український фольклор вирізняється своєю мелодичною виразністю, багатством варіацій і великим діапазоном. У традиційних піснях часто використовуються мінорні ладові структури, що створює меланхолійний або задумливий настрій. Мелодії пісень українських народів вражають своєю ліричністю, але й здатні передавати різні емоції — від радості до скорботи.

2. Ритмічні структури. Ритм у фольклорних піснях зазвичай має яскраво виражену циклічність, що допомагає створювати характерний рухливий або спокійний темп, залежно від жанру. Наприклад, у весільних піснях часто

зустрічаються складні ритмічні варіації, а в піснях робочих процесів — прості, повторювані ритми, що супроводжують працю.

3. Метр і розмір. В українському фольклорі використовуються різноманітні метри, що дають музиці певну динамічність та виразність. Найбільш популярними є двомірні та чотиримірні розміри, але трапляються й більш складні ритмічні структури.

Український фольклор відзначається багатством мелодій, що поєднують ліричність і глибину емоцій. Мелодичні лінії народних пісень часто мають великі діапазони та можуть змінювати тональність, що дає їм виразність і гнучкість. Важливою характеристикою є часте використання мінорних ладів, що надає композиціям глибину та інтимність. Мелодії часто вражають своїм плавним, протяжним характером, що створює ефект задумливості, особливо в піснях ліричних або сумних за настроєм.

Зокрема, мінорний лад створює меланхолійний настрій, часто пов'язаний із темами кохання, туги або відстані. Однак, є також і мажорні мелодії, що в свою чергу передають почуття радості, святковості та оптимізму. Наприклад, пісні про святкування або щасливі моменти в житті часто звучать у мажорі, підкреслюючи позитивні емоції.

Зв'язок між мелодією і текстом в українських піснях особливо важливий, адже вони взаємно доповнюють одне одного, що дозволяє ще сильніше передавати емоції та відчуття, які містить в собі пісня.

Ритм в українському фольклорі здебільшого циклічний, що створює певний настрій і рух в музиці. Циклічність ритму в піснях допомагає створити відчуття стабільності та регулярності, що може бути задіяно як у роботі, так і у святах чи обрядах. Ритм часто відображає характер діяльності або емоційний стан.

Робочі пісні часто мають прості та повторювані ритми, що сприяють підкріпленню ритмічної структури праці (наприклад, пісні для жнив, копання, роботи на полі). Це дозволяє не тільки організувати працю, а й зберігати психоемоційний настрій трудящих. Наприклад, пісні, що виконуються під час

колективної праці, часто мають досить одноманітний, але мотивуючий ритм, що допомагає синхронізувати рухи.

З іншого боку, весільні пісні характеризуються складнішими ритмічними варіаціями. Тут ритм, як правило, швидкий і енергійний, з частими змінами темпу, що відповідає урочистості та емоціям свята. Наприклад, у піснях, що супроводжують процеси сватання, обряди весілля, ритм може бути спокійним у момент спогадів, але у моменти кульмінації — бурхливим і урочистим.

В українському музичному фольклорі зустрічаються різні метри та розміри, які надають музиці певну динамічність і емоційну виразність. У більшості пісень використовуються двомірні та чотиримірні метри, які є найбільш популярними у фольклорних традиціях. Двомірний розмір (2/4) часто використовується для пісень, що мають ритмічну чіткість і приємно слухаються під час повсякденних робіт або народних танців. Це один з основних розмірів у гумористичних та жартівливих піснях, де рух і ритм є важливими для створення веселого, живого настрою.

Чотиримірний розмір (4/4) в свою чергу зустрічається у більш ліричних піснях або в ритуальних піснях, де важливим є плавний перехід між різними емоціями. Цей розмір також популярний у святкових та урочистих піснях, таких як пісні, що виконуються під час весіль або інших громадських подій.

Крім того, у фольклорі можна зустріти більш складні ритмічні структури, такі як пісні в 3/4 (відомі «Вальс» або народні танці), що можуть використовуватися для створення певного емоційного напруження чи виразності в музиці.

Мелодичні та ритмічні особливості українського музичного фольклору створюють багатий і різноманітний звуковий простір, який дозволяє передавати різноманітні емоції та настрої. Система ладів, ритмічних структур і розмірів допомагає створити відчуття спільності, ритмічної організації та глибини, що є важливою складовою національної музичної ідентичності.

Гуртова, а далі й хорова пісня (якщо це не механічні співи зігнаних до купи будівників соціалізму, в стилі хору Швондера) - один із найбагатших, найдосконаліших і найефективніших релігійних обрядів. Ні медитація, ні

молитва, ні присутність на богослужінні не дає людині такого яскравого й повного відчуття єдності з іншими людьми, з усім світом, як щирий колективний спів - у два, три, десять, сто голосів [35].

До основних жанрів українського музичного фольклору відносять:

1) ліричні пісні - це найчисленніша група, що включає різноманітні за настроєм твори: пісні про кохання, тугу, розставання, природу тощо. Ліричні пісні завжди несуть в собі глибокі емоційні переживання, інколи з елементами філософського осмислення життя. Вони можуть бути як сольними, так і хоровими.

Ліричні пісні — це одна з найбільш численних і різноманітних груп в українському музичному фольклорі. Вони охоплюють широкий спектр емоційних переживань, від радості та кохання до туги, суму і розставань. Ліричні пісні часто ставлять в центрі уваги внутрішній світ людини, її почуття та стосунки з іншими людьми або природою.

Ліричні пісні поклали початок і дала потужний імпульс розвитку найяскравішого і найталановитішого напряму традиційної поп-музики. Це, звичайно ж, пісні В. Івасюка («Червона Рута», «Блакитні гори» та інші), твори Б. Буєвського виконують С. Ротару, А. Кудлай, О. Білозір, Л. Сандулесу, І. Бобул і багато інших [5, с. 105].

Ці пісні мають глибокий емоційний підтекст і часто використовуються для вираження філософських роздумів про життя, кохання, смерть і природу. У ліричних піснях можна побачити як сольні виконання, так і хорові варіанти, які надають композиціям більшої емоційної виразності. Пісні про кохання є найбільш поширеними в цьому жанрі і часто мають мотиви туги за розставанням або відсутністю коханої особи. Інші пісні можуть оспівувати красу природи, рідний край, душевний стан людини або філософські роздуми.

2) жартівливі та сатиричні пісні - ці пісні відображають гумор, народне бачення повсякденних ситуацій, часто з елементами соціальної критики. Вони виявляють легкість та вміння народу сміятися з себе й оточення, що є важливою частиною культури.

Жартівливі та сатиричні пісні займають важливе місце в українському фольклорі. Ці твори, сповнені гумору, відображають народну мудрість, спостережливість і критичне ставлення до реалій життя. Вони можуть мати як легкий комічний характер, так і глибоку соціальну критику. Народ через ці пісні висміює пороки, недоліки суспільства, чиновників, а інколи навіть конкретних осіб або події.

Ці пісні використовуються для того, щоб полегшити труднощі життя, знайти спільну мову в складних ситуаціях, а також для відновлення душевної рівноваги в моменти розчарування або невдач. Вони часто мають форму діалогу або запитання-відповіді, що додає їм динамічності та ефективності у передачі ідеї. Завдяки гумору й іронії, жартівливі пісні дають можливість знизити напругу і критично оцінити ситуацію, не порушуючи гармонії в суспільстві.

3) робочі пісні є важливою частиною українського фольклору, вони виконувались під час праці (сінокос, жнива, ткацтво тощо). Це переважно пісні з простими, часто повторами текстами, що служать для ритмічного підкріплення праці та збереження життєвого настрою.

Робочі пісні — це ще один важливий жанр українського фольклору, який супроводжував трудові процеси в селянській праці. Пісні виконувались під час сінокосів, жнив, ткацтва, шиття, обробки землі та інших фізичних робіт. Головною метою робочих пісень було не тільки музичне супроводження роботи, а й збереження життєвого настрою працівників.

Робочі пісні зазвичай мають прості ритмічні структури, що дозволяють зберігати ритм виконуваної роботи і не відволікатися від неї. Їх текст часто складається з коротких, повторюваних рядків, що допомагає підтримувати постійну мотивацію під час монотонної праці. Часто пісні про роботу передають велику життєву енергію, надію на гарний врожай чи результат трудових зусиль.

4) весільні пісні — це окрема категорія, яка має свою специфіку. Вони супроводжують всі етапи весільного обряду: від запрошень на свято до проводів молодих. Тут чітко відображається глибоке символічне значення події, весільні пісні часто містять заклинання та побажання.

Весільні пісні займають окрему категорію в українському фольклорі, оскільки вони супроводжують цілий комплекс урочистих подій, що відбуваються під час весільного обряду. Від запрошень на свято до проводів молодих — кожна частина весільного обряду має свої пісні, які вшановують важливість події. Весільні пісні часто мають символічне значення, що підкреслює сакральний характер шлюбу та важливість цього моменту для суспільства.

Ці пісні включають побажання молодятм щастя, здоров'я, достатку в родині, а також заклинання, які вважаються захистом від негараздів і злих сил. Весільні пісні часто виконуються хором, що дозволяє створити відчуття спільності і важливості цього моменту. Вони можуть бути веселими, ніжними або навіть сумними, коли йдеться про прощання з дівчиною з рідного дому.

5) календарні пісні вони пов'язані з народними святами та обрядовими моментами, календарні пісні, такі як колядки, щедрівки, купальські пісні, відображають зв'язок українців з природою та релігійні вірування. Вони є елементами святкових обрядів і часто містять ритуальний характер.

Календарні пісні мають глибоке коріння в народних святкових обрядах і віруваннях. Вони нерідко супроводжують ритуали, що мають стосунок до важливих етапів природного та релігійного циклу, таких як зимові свята, весняні обряди, святкування урожаю. Серед календарних пісень особливо виділяються колядки, щедрівки, купальські пісні, що виконуються під час зимових та літніх свят.

Календарні пісні тісно пов'язані з обрядовими традиціями і часто містять у собі ритуальні заклинання та побажання. Вони допомагають підтримувати зв'язок з природними циклами і віруваннями, а також виконують функцію об'єднання громади навколо святкових обрядів. Колядки та щедрівки, наприклад, можуть мати релігійний підтекст, а купальські пісні — елементи стародавніх язичницьких вірувань.

Музичні «інновації» календарно-обрядового фольклору знайшли своє відображення та мали певний вплив на стилістику української сучасної попкультури, зокрема, на творчість таких українських виконавців, як К. Чилі, Р.

Лижичко, особливо, хотілося б відзначити альбом «Дикі танці» (2003 р.), а також гурти «В.В.», «Океан Ельзи», «Плач Єремії», «Тартак», «Піккардійська терція» [10, с. 141].

б) епічні жанри (думи, балади). Думи — це епічні пісні, які в основному зберігають історичні події, героїчні постаті, боротьбу. Вони виконуються в повільному темпі і мають меланхолійний характер. Балади часто мали схожу тематику, але з менш формалізованою структурою.

Епічні жанри, до яких належать думи та балади, є одними з найбільш стародавніх форм українського фольклору. Думи — це пісні, що розповідають про історичні події, героїчні боротьби, значні особистості і події національної історії. Вони часто виконуються повільним, меланхолійним темпом і здебільшого мають серйозний і урочистий характер.

Балади, хоча й менш формалізовані, теж розповідають історії, часто з елементами трагедії або любовної тематики. Вони можуть бути ліричними або драматичними, описуючи сцени битв, важливих подій або народних героїв.

Ці жанри є основними складовими українського музичного фольклору і відіграють важливу роль у формуванні національної ідентичності, збереженні культурних традицій і передаванні народної мудрості через покоління.

Окремо варто виділити такий жанр, як авторські пісні, пов'язані з іменами Е. Драча («Дума про нещасну матір», «Україно моя», «Небо України», «Віддайте мову»), В. Морозова («О, панно Інно», «Тихе сяйво над моєю долею», «Осінній день»), А. Панчишина («Колискова», «День злодія», «Табу»), В. Жданкіна («Гей, літа орел, літа сизий», «Як зібралися орли чайку рятувати», «Коляда»), Тризубого Стаса та М. Бурмаки [2].

Обробка народних пісень є важливим засобом збереження народної культури та оновлення її традицій, а також збагаченням репертуару академічних виконавських колективів [27, с. 8].

Щодо інструментальної частини українського музичного фольклору, то вона представлена народними інструментами та оркестровими формами.

Інструментальна складова українського музичного фольклору представлена різноманітними інструментами. Одними з основних є бандура,

цимбали, сопілка, трембіта, флейта, тарілки, дудка. Використання цих інструментів дозволяє створювати унікальний звуковий ландшафт, який є характерним саме для української музичної традиції.

Взагалі музика та музичні інструменти вважались оберегами, які захищали від нечистої сили. Були спеціально створені мелодії для доброго врожаю та плодючості худоби [6].

Інструментальна частина українського музичного фольклору багата і різноманітна, адже народна музика використовує широкий спектр інструментів для створення своєрідного звукового середовища. Ось деякі з найбільш важливих інструментів, що становлять основу українського музичного фольклору:

1) бандура — один з найвизначніших інструментів української музичної культури. Це струнно-щипковий інструмент, який має велике значення в народній музиці, зокрема в традиціях кобзарів і лірників. Бандура може виконувати як мелодії, так і аккомпанемент до пісень, що робить її універсальним інструментом у фольклорних ансамблях;

2) цимбали — інструмент з родини ударно-стрункових, на якому грають за допомогою молоточків. Це один із основних інструментів у народних оркестрах, що здатен створювати гучний, дзвінкий звук. Цимбали використовуються для виконання як сольних партій, так і для підтримки ансамблевого звучання;

3) сопілка — дерев'яний духовий інструмент, схожий на флейту. Вона має ніжний, мелодійний звук, що є характерним для багатьох українських народних пісень і танців. Сопілка зазвичай використовується в ансамблях або як сольний інструмент у виконанні народних мелодій;

4) трембіта — довгий духовий інструмент, який використовується в Карпатах. Трембіта має потужний і глибокий звук, який може бути чутним на великі відстані, що робить її ідеальним інструментом для спілкування в горах. Вона зазвичай використовується в ритуальних або обрядових піснях;

5) флейта — хоча цей інструмент є поширеним у багатьох культурах, в українському фольклорі він має свою специфічну роль. Українська флейта

зазвичай виготовляється з дерева і має ніжний, м'який звук. Вона часто використовується в ансамблях, доповнюючи звуки інших інструментів;

б) тарілки — ударний інструмент, який широко використовується в українських народних оркестрах. Тарілки створюють яскраві, дзвінкі звуки, що надають особливого ритмічного ефекту та підсилюють святкову атмосферу;

7) дудка — один із найдавніших народних інструментів, що є насправді варіантом різних видів пастуших флейт. Дудка має дуже характерний, низький звук, який часто використовується в карпатських і лісостепових регіонах для створення виразної народної музики.

Ці інструменти відіграють важливу роль у збереженні і передачі українських музичних традицій. Вони дозволяють створювати унікальні тембри і ритми, які є характерними для різних регіонів України.

В українській пісні в сучасних умовах використовуються сопілки, цимбали та інші народні інструменти, які у взаємозв'язку з професійним аранжуванням створюють оригінальний український колорит [11].

В деяких регіонах існувала практика створення ансамблів з кількох інструментів, що виконували як сольні, так і ансамблеві твори. Найбільш поширеним був ансамбль цимбал, бандури, сопілки, які створювали живу атмосферу святковості.

У певних регіонах України склалась практика створення музичних ансамблів, які використовували кілька інструментів для виконання як сольних, так і ансамблевих творів. Відомо, що багато з таких ансамблів мали виразний народний характер, поєднуючи різні інструменти для досягнення унікального звучання. Найбільш поширеним ансамблем був склад з цимбал, бандури та сопілки. Цей ансамбль створював живу, святкову атмосферу і був здатний передавати широкий спектр емоцій — від радісних і урочистих до сумних і ліричних. В ансамблях могли також використовуватись такі інструменти, як кобза, бубон, трембіта, трубка. Різноманітність інструментів дозволяла створювати музичні композиції з багатими, насиченими звуками, які супроводжували обряди, свята, або навіть повсякденну працю.

На сьогодні створено ряд фольклорних ансамблів, які мають свої особливості відносно стилю та регіону, який представляють. Вони належать до «вторинних фольклорних ансамблів», складаються в основному з молоді, яка пропагує фольклорний рух. Учасники реконструюють пісенний фольклор. Вони не просто співають українські народні пісні, а відтворюють їх на автентичному рівні з певними рисами місцевої виконавської манери та стилю. Пісенна культура передається з покоління в покоління, в основному знаходить своє відтворення у творчості сільських фольклорних ансамблів [1].

Ці оркестрові форми дозволяли на практиці втілювати народну творчість, поєднуючи співи та інструментальні партії, що відображало глибокий зв'язок з природою, обрядовими традиціями та культурною спадщиною кожного регіону.

1.2 Інтеграція фольклору у сучасну музику

Фольклор є основою для збереження традицій і звичаїв. Музика фольклору дає змогу передавати культурні цінності, знання про природу та життя народу з покоління в покоління, що є важливим елементом національної ідентичності.

Український музичний фольклор є важливою складовою національної свідомості. Через пісні та мелодії виражаються переживання, стосунки між людьми, соціальні конфлікти, релігійні вірування, що дає змогу відчути глибину культури і традицій.

Фольклор є невід'ємною частиною національної культури, оскільки він забезпечує збереження традицій, звичаїв, а також знань про природу і повсякденне життя народу. Музика, пісні та інші форми фольклорного мистецтва є потужним інструментом передачі культурних цінностей, надаючи змогу наступним поколінням зберігати та відтворювати елементи своєї історії. Через покоління фольклор передає унікальні особливості мовних, релігійних, побутових та святкових традицій, що формують національну ідентичність.

Музика, яка є частиною фольклору, не просто відображає звичаї, а й є носієм історичних подій, таких як війни, боротьба за незалежність, важливі зміни

в суспільстві. Багато українських пісень, зокрема думи та балади, оповідають про героїчні вчинки та боротьбу за рідну землю. Збереження таких пісень допомагає новим поколінням розуміти свою історію та цінувати культурну спадщину.

Музика фольклору є невід'ємною частиною народних свят, обрядів та ритуалів, які змінюються, але зберігають свою суть. Вони дають змогу підтримувати зв'язок з предками та формувати відчуття національної приналежності. Наприклад, календарні пісні, такі як колядки та щедрівки, забезпечують відчуття циклічності часу, яке закріплюється через традиційні святкування, і таким чином зберігається національна єдність.

Український музичний фольклор є не тільки культурним надбанням, але й глибоким вираженням національної душі, що є важливим елементом національної свідомості. Пісні, мелодії та ритмічні структури виявляють не лише соціальні стосунки, але й переживання та внутрішній світ українців. Фольклор допомагає зрозуміти, як народ сприймав навколишній світ, які емоції та настрої панували в суспільстві в певні історичні моменти.

Мелодії українського фольклору часто мають виразну ліричну основу, що дає змогу слухачеві відчувати переживання, радість, сум, тугу чи гнів. Пісні про кохання, розлуку, боротьбу за свободу є свідченням глибоких емоцій і соціальних зв'язків, що складають національну ідентичність.

Український фольклор, як частина народної культури, також має тісний зв'язок із релігійними віруваннями та духовністю. Багато пісень виражають народну релігійність, що виявляється у поклонінні природі, святам, а також у вшануванні святих, іконах та обрядах, пов'язаних із релігійними святами. Це дає можливість зберігати ідентичність та культурну традицію, пов'язану з релігійними віруваннями українців.

Через пісні українці передавали не лише індивідуальні емоції, а й зображували соціальні зв'язки та відносини в суспільстві. Фольклор є яскравим відображенням різних соціальних груп, їх переживань, ролі в суспільстві та взаємодії між ними. Пісні, що розповідають про селянське життя, трудові будні чи святкування, допомагають відчувати соціальну структуру та культуру того часу.

Таким чином, фольклор є не тільки носієм культурної пам'яті, але й живим джерелом, через яке можна відчутти дух нації, її прагнення, боротьбу, радості та труднощі.

Сучасні українські музиканти активно використовують елементи музичного фольклору, поєднуючи їх із сучасними жанрами (рок, поп, електронна музика), що дозволяє розвивати українську музичну культуру і популяризувати її на світовій арені. Це також сприяє зміцненню національної ідентичності серед молоді.

Питання взаємодії фольклору та естрадної музики, а також популяризації постфольклору засобами масового естрадного мистецтва висвітлюються у дослідженнях Вероніки Тормахової [33, с. 45]. Авторка визначає основні напрями та типи такої взаємодії такі як, обробка народних пісень, що передбачає адаптацію автентичного матеріалу до сучасних музичних форматів; цитування музично-фольклорного матеріалу, зокрема використання мелодій, текстів чи окремих мотивів у нових композиціях; створення оригінальних творів на основі фольклору, що включає використання фольклорних інтонацій, звукорядів, текстів та виконавських прийомів; поєднання національної манери виконання з іншими музичними традиціями, яке відображає синтез українського та іноземного фольклору.

Естрадні виконавці України набували своєї індивідуальності, поєднавши різні стилі та виконавську манеру з народнопісенними обробками. Популярність всесоюзних джазових фестивалів дала поштовх для створення аматорських та професійних естрадних ансамблів, які примножували фольклорні музичні традиції. Працювали в цьому напрямі популярні гурти ВІА «Смерічка» та «Кобза» [21].

У контексті глобалізації український музичний фольклор стає важливим засобом для утвердження національної унікальності в міжнародному культурному просторі. Це відкриває нові можливості для культурного обміну та взаємодії з іншими народами, що сприяє збагаченню і розвитку української музики.

Твори, в яких втручання автора, аранжування найбільш значні (додавання, зміни оригінального музичного матеріалу, повторення тексту, тощо), називають транскрипцією або обробкою. По відношенню до авторського тексту, транскрипція або обробка стають фактично новими творами, що несуть самостійну художню цінність [26, с. 52].

Еволюція та розвиток трансформації народної пісні на сцені не зупиняється. Значна чисельність науковців спрямовують вектор своїх наукових пошуків у цьому напрямку. Наприклад;

- 1) Грица С.Й. – вивчає теоретичні та методологічні проблеми музичного фольклору [7];
- 2) Мозговий М.П. – сферою дослідження є історичні передумови утворення та розвитку української естрадної [21];
- 3) Рябуха Т.І. – вивчає витоки та інноваційні складові української пісенної естради [27];
- 4) Сінельников І.Г. - досліджує фольклористичний рух і сучасні тенденції [32];
- 5) Фудричко А.О. – сферою наукових інтересів є фольклор в пісенній культурі України [39].

Сучасні українські музиканти активно інтегрують елементи традиційного музичного фольклору в різноманітні жанри сучасної музики, такі як рок, поп, електронна музика, джаз, а також інді-музика. Цей процес дозволяє не лише зберегти і передати традиції, але й розвивати українську музичну культуру в новому контексті, здобуваючи популярність на світовій сцені.

Перехід від традиції до модерну - відродження інтересу до українського фольклору в сучасній музиці можна побачити через адаптацію народних мелодій та текстів в нові музичні стилі. Музиканти адаптують автентичні інструменти, такі як бандура або цимбали, поєднуючи їх з електронними звуками або рок-гармоніями, що створює унікальний і легко впізнаваний стиль. Наприклад, такі гурти, як «ДахаБраха», використовують елементи традиційної музики, об'єднуючи їх з інноваційними сучасними підходами, тим самим популяризуючи український фольклор серед глобальної аудиторії і працюють у стилі фолк-року.

Синтез жанрів і стилів - комбінація фольклорних мотивів з елементами світових музичних трендів дозволяє створювати нові жанри, які викликають зацікавлення у слухачів як в Україні, так і за її межами. Зростаюча популярність таких напрямків, як фольк-рок або електронний фольклор, сприяє популяризації української культурної спадщини в умовах цифрового світу.

Вплив на молодь і національну ідентичність - інтеграція традиційних елементів в сучасну музику допомагає зміцнювати національну ідентичність, особливо серед молодого покоління, яке шукає нові способи відчувати зв'язок з культурною спадщиною. Музика, що поєднує фольклор і сучасні течії, дозволяє молодим слухачам заново відкривати для себе українську традицію через доступні, знайомі музичні форми.

У контексті глобалізації український музичний фольклор набуває значення як культурний ресурс для підтримки національної унікальності на міжнародній арені. У світі, де домінують масові культурні продукти, традиційна музика стає важливим засобом утвердження культурної ідентичності та самобутності.

Завдяки розвитку цифрових технологій і глобальних медіа-платформ український фольклор виходить за межі країни. Сучасні українські музиканти, використовуючи соціальні мережі та музичні платформи, можуть досягати аудиторії по всьому світу, популяризуючи українську культуру. Це дозволяє українським виконавцям, які поєднують традиції з сучасними напрямками музики, встановлювати культурні зв'язки і обмінюватися досвідом з іншими культурами.

Участь у міжнародних музичних фестивалях, співпраця з іноземними артистами та поєднання елементів українського фольклору з музичними традиціями інших народів збагачує українську музику. Це створює нові можливості для розвитку музичних жанрів, таких як світовий фолк, і сприяє збереженню традицій у новому вигляді.

Глобалізація не завжди означає втрату національних рис. Замість того, щоб зливатися з глобальними тенденціями, український фольклор допомагає зберегти унікальність української культури, виступаючи не лише як частина

національної спадщини, але і як важливий елемент глобальної культурної палітри.

Таким чином, взаємодія українського фольклору з іншими культурами в умовах глобалізації сприяє не лише його збереженню та розвитку, але й відкриває нові можливості для збагачення сучасної української музики, дозволяючи їй займати значне місце на міжнародній сцені.

Особливості українського музичного фольклору демонструють глибину національної культури, зберігаючи в собі традиції та емоції, що формувалися століттями. Цей фольклор є не тільки важливою частиною національної ідентичності, але й важливим джерелом для розвитку сучасної української музики, адже його мотиви і ритми знаходять своє місце в музиці нових поколінь виконавців.

1.3. Види трансформації фольклорно-пісенних мотивів у сучасному музичному контексті

Трансформація фольклорно-пісенних мотивів у сучасному музичному контексті є одним із важливих процесів, що дозволяє зберегти культурні традиції, одночасно адаптуючи їх до вимог сучасного музичного світу. У цьому процесі пісенні мотиви, що виникли в народній музиці, змінюються відповідно до нових культурних, соціальних і технологічних умов, стаючи частиною різних жанрів сучасної музики. Розглянемо основні види трансформацій, які відбуваються з фольклорно-пісенними мотивами:

1. Трансформація через інструментальні варіації можлива через адаптацію до сучасних інструментів та через електронні елементи.

Традиційні народні інструменти, як бандура, цимбали, сопілка, можуть бути замінені або доповнені сучасними інструментами (гітара, клавішні, синтезатори), що змінює звук і характер виконання пісенних мотивів. Це дозволяє додати нові емоційні відтінки до фольклорних мелодій і забезпечує їх звучання в новому, більш актуальному контексті.

Один із ключових аспектів трансформації — це адаптація традиційних народних інструментів до сучасних умов. І хоча інструменти, як бандура, цимбали, сопілка, залишаються основою українського фольклору, вони часто поєднуються з новими інструментами, що створює багатший і більш виразний звук.

У поєднанні з електронними інструментами, такими як синтезатори, бандура може набувати нових тембрових відтінків, створюючи інтригуючу атмосферу, яка поєднує традиційні мотиви з новими звуками. Сучасні синтезатори можуть створювати ефекти, які імітують звуки народних інструментів, або навпаки, доповнювати їх новими текстурами, що дозволяє ввести сучасні емоційні варіанти виконання фольклорних пісень.

У поєднанні з електрогітарами, цимбали можуть виконувати роль як традиційного інструменту, так і частини загальної звукової картини сучасного ансамблю. Це може бути застосовано в жанрах, таких як фольк-рок або електронна музика, де стародавні інструменти переплітаються з роковими чи електронними аранжуваннями, що дає можливість збільшити динаміку звучання.

Клавішні інструменти, наприклад, фортепіано або електронні клавіші, можуть замінити або супроводжувати сопілку, додаючи до мелодії нові гармонійні рівні. Це дозволяє створити більш складні музичні аранжування, в яких традиційна мелодія і гармонія переплітаються з новими музичними елементами, що додають пісням додаткової глибини і виразності.

Завдяки такій адаптації фольклорні мелодії не лише зберігаються, а й актуалізуються в сучасному музичному просторі, де традиції можуть бути представлені в новому світлі і на новому рівні.

В сучасних аранжуваннях фольклорних пісень часто використовуються електронні звуки, синтезатори, діджиталізовані ефекти, що змінюють традиційний звук. Це робить музику доступною для ширшої аудиторії, одночасно зберігаючи основний емоційний заряд пісні.

Інструментальні варіації є важливим аспектом трансформації фольклорних мотивів у сучасному музичному контексті, оскільки вони дозволяють зберегти основні мелодійні та емоційні елементи традиційної музики, водночас надаючи

їй нового звучання та контексту. Розглянемо більш детально основні моменти цього процесу:

Сучасні аранжування фольклорних пісень часто включають електронні елементи, що є невід'ємною частиною сучасної музичної культури. Це не лише збільшує звукову палітру, але й створює нові можливості для творчого вираження. Включення електронних звуків в обробку фольклорних композицій може проявлятися у таких формах:

- синтезатори та електронні ефекти - вони дають змогу змінювати тембр і текстуру інструментів, додаючи їм більш інтенсивне звучання. Це може включати застосування цифрових ефектів, таких як реверберація, фільтри, модуляції звуку, що створюють атмосферу сучасного звукового ландшафту, при цьому зберігаючи традиційну структуру мелодій;

- бітмейкінг - використання ритмічних елементів електронної музики, таких як драм-машини або програми для створення електронних битів, дозволяє створювати нові ритмічні структури, які можуть не мати аналога у традиційному фольклорі. Такі варіації часто застосовуються у жанрах, що поєднують фольклор з електронною або поп-музикою, наприклад, в електро-фолку чи інді-попі;

- вокальні ефекти також можуть піддаватися цифровим маніпуляціям, де традиційне виконання народних пісень поєднується з обробленими голосами, що додають нові, іноді космічні або ефемерні відтінки пісням. Це включає застосування авто-тюнів, гармонізаторів і інших цифрових інструментів, які змінюють вокальну текстуру.

Електронні елементи в контексті фольклору дозволяють не лише оживити традиційні мотиви, але й надати їм нових значень, зробити їх більш універсальними для молодіжної аудиторії та забезпечити їх популярність на глобальній сцені. Використання таких елементів може стати потужним інструментом для розвитку національної музики, одночасно підтримуючи зв'язок із культурними коренями.

2. Трансформація через жанрові змішування представлена наступним чином:

- фолк-рок і фолк-поп - можна спостерігати тенденцію поєднання фольклорних мотивів з сучасними музичними жанрами, такими як рок, поп, електроніка, хіп-хоп. Це дозволяє популяризувати традиційні мелодії серед молоді, зберігаючи зв'язок з культурною спадщиною. Гурти, такі як «ДахаБраха», «Океан Ельзи», використовують народні мотиви, адаптуючи їх під ритми та структури сучасних жанрів; Одним із найпомітніших напрямків, де традиційний фольклор зустрічається з сучасними жанрами, є фолк-рок та фолк-поп. Ці жанри стали своєрідним мостом між традиціями і сучасною музикою, дозволяючи фольклорним мотивам знайти нове звучання і популяризуватися серед молоді. Вони поєднують характерні для фольклору мелодії, ритми та інструменти з елементами рок-музики, поп-структур та інших сучасних стилів.

Фолк-рок - у цьому жанрі поєднуються гітарні рифи та рок-ритми з традиційними фольклорними мотивами. Це дозволяє створити унікальний звук, який може бути одночасно енергійним і автентичним. Одним із прикладів такого підходу є гурт «Океан Ельзи», який неодноразово включав елементи народної музики в свої композиції, перетворюючи їх на сучасні рок-хіти, зберігаючи глибину і душу української пісні.

Фолк-поп – це більш м'яка форма поєднання фольклорних елементів із поп-музикою. Тут традиційні пісні адаптуються під структури сучасних поп-композицій з використанням електронних інструментів, гармонійних партій і сучасних аранжувань. Прикладом є гурт «ДахаБраха», який славиться своїм оригінальним стилем, поєднуючи народні мелодії з елементами попу, року та етно-музики, створюючи унікальне звучання, яке активно підтримується молоддю та слухачами по всьому світу.

Такі жанрові змішування не тільки зберігають традиційний фольклор, але й перетворюють його на динамічний елемент сучасної музики, доступний для широкої аудиторії. Вони надають нове життя старим пісням і забезпечують їх популяризацію в умовах швидко змінюваного музичного середовища. Жанрові змішування є одним із важливих аспектів трансформації українського фольклору в сучасному музичному контексті. Поєднання народних мотивів з

різноманітними сучасними музичними стилями дає змогу зберегти автентичність традиційної музики, одночасно створюючи нові форми, які приваблюють ширшу аудиторію. Це дозволяє українським фольклорним мотивам набути нового життя, бути актуальними для сучасних слухачів і отримувати міжнародне визнання.

- міжнародне звучання - в рамках глобалізації український фольклор інтегрується з музичними стилями інших народів. Зокрема, українські фольклорні мотиви часто використовуються в рамках світового фолку або навіть у східноєвропейських варіаціях поп-музики, що дозволяє їм проникати на міжнародну сцену.

У глобалізованому світі український фольклор набуває нових форм і інтегрується в різноманітні міжнародні музичні традиції. Це не лише розширює аудиторію, а й надає українським народним мотивам можливість проникнути в культурний простір інших народів і країн.

Українські народні мотиви часто використовуються у світовому фольклорі, де вони поєднуються з елементами музичних стилів інших культур, створюючи унікальні фольклорні синтети. Наприклад, в рамках східноєвропейського фолку українські мелодії можуть поєднуватися з болгарськими, польськими або румунськими мотивами, що дозволяє їм потрапити на міжнародні сцени фольклорних фестивалів.

Гурт «ДахаБраха» [<https://www.dakhabrakha.com.ua/>], є чудовим прикладом використання українського фольклору у світовому фолку. Їхня музика поєднує українські народні мелодії з елементами інших східноєвропейських традицій, таких як болгарські та польські мотиви. Гурт також використовує елементи світової етно-музики, створюючи захоплюючі фольклорні синтети. Це дозволяє їм виступати на міжнародних фестивалях та мати великий успіх за межами України. Їхні композиції, як, наприклад, «Шо з-під дуба» або «Їхали козаки», відображають дух українського фольклору, при цьому поєднуючи його з сучасними музичними пошуками.

Український гурт «Тартак» також експериментує із східноєвропейськими фольклорними мотивами, поєднуючи їх із сучасними роковими і електронними

елементами. Вони беруть народні українські пісні та використовують їх у контексті міжнародних фольклорних стилів, що дозволяє їхній музиці бути впізнаваною на міжнародній арені.

Українські фольклорні елементи також можуть бути інтегровані в поп-музику, при цьому вони адаптуються до світових тенденцій. Це відкриває українським музичним мотивам доступ до глобального музичного простору. У деяких випадках, такі елементи можна знайти у композиціях міжнародних артистів, що робить українську музику частиною світового музичного контексту.

Поєднання естрадної пісні з фольклорними елементами стало основою творчості деяких виконавців – вихідців Західної України. Так, на початку пісенної кар'єри Оксани Білозір репертуар співачки склали народні пісні в сучасній обробці («Пане господарю, вставай з постелі», «Що то за предиво», «Нова радість стала, яка не бувала»). Завдяки композиторським здібностям чоловіка виконавиці Ігоря Білозіра справжніми хітами стають пісні: «Пшеничне перевесло», «Щороку то весна, то осінь», «Ласкаво просимо», «Світлиця», «Чумацький шлях», «Коханий», «Джерело», «Кажуть люди», «Як не буде розлук», «Пісня для мами», «Іванку, Іванку», «Батьківське жито» [22].

Створення та розвиток української естрадної пісні стали центральною метою життя і творчості Володимира Івасюка — видатного композитора та автора-виконавця.

У своїх піснях він майстерно оспівував красу рідного краю, щирість і доброту його мешканців, а також глибину людських почуттів.

«Світ для нього відкривався через призму української культури, народності, сучасних музичних стилізацій та природної пісенної стихії. Саме тому його творчість була такою унікальною: ліричною, філософськи глибокою, водночас стильною і популярною» [38, с.3].

Один із яскравих прикладів сучасної поп-музики, де інтегровано український фольклор, — це гурт «Опука». Вони поєднують традиційні українські інструменти, такі як сопілка, бандура, цимбали, з електронною музикою та поп-ритмами. Їхні композиції, як «Time» та «Misto», використовують

народні мотиви, поєднуючи їх із сучасними звуками, що дозволяє українським пісням звучати актуально на міжнародній поп-сцені.

Ще один представник української поп-сцени, Іван Дорн, активно використовує фольклорні елементи у своїй музиці, адаптуючи їх під поп-структури. Наприклад, його пісня «Соло» містить в собі елементи народних мотивів, таких як традиційні ритми та мелодії, які він поєднує з сучасними поп-і електронними аранжуваннями. Це дозволяє створювати музику, яка привертає увагу як української, так і міжнародної аудиторії, зберігаючи автентичність народних традицій і роблячи їх частиною сучасної поп-культури [41].

Гурт «The Hardkiss» — це ще один приклад того, як український фольклор поєднується з сучасними поп- і рок-елементами. У їхній творчості можна знайти елементи народної музики, зокрема в таких композиціях, як «Helpless» або «Make Up», де відчуваються фольклорні інструменти та ритми, які гармонійно вписуються у структуру сучасного поп-року. Це сприяє популяризації українських народних мотивів на міжнародній арені.

Серед найяскравіших представників етно-руху в українській музиці виділяються різноманітні гурти та виконавці, які успішно поєднують традиції з сучасними жанрами. У сфері рок-музики особливо відомі «Воплі Відоплясова», «Брати Гадюкіни», «Брати Карамазови», а також співачка Вікторія Врадій. Поп-рокові мотиви характерні для «Океану Ельзи», «Одрі», «Mad Heads», «Другої Ріки», «Димної суміші», «Зруйнованих барикад» і «Табули Раси».

«Широко використовується звернення до автентичної вокальної манери виконання, застосування народних інструментів, їхніх тембрів, особливостей гри на них; звернення до фольклору народів світу; широке застосування електронних інструментів та сучасних комп'ютерних програм з обробки звуку» [25].

Український блюз представлений такими виконавцями, як «Пікардійська терція», «Нічлава Блюз», «Чорні черешні» та дует Кримових. Фольк-рок і етно-рок розвивають Руслана, Катя Chilly, Росава, гурти KAZKA, «Чумацький шлях», «Гайдамаки», «Мертвий півень», «Гуцул Каліпсо», «Тартак», «ВІЙ», «Мандрі», KozakSistem, Тарас Чубай і «ДримбаДаДзига».

Сцена брейк-дансу, хіп-хопу та репу представлена такими колективами, як «ТНМК», «ВуЗВ», «Кому вниз» та іншими, які додають нові акценти до багатогранного музичного простору України.

Також варто зазначити, що процес трансформації відбувався і в процесі появи нових шоу. Так 2011 році на телеканалі «1+1» вийшло телевізійне співоче шоу «Голос країни» [4]. Учасники спочатку проходять відбірковий тур, потім сліпі прослуховування, які транслюються в запису. Члени журі оцінюють конкурсантів тільки за вокальними даними і відбирають для участі в прямих ефірах. Безумовно, що вибір пісні, з якою співак заявляє про себе має значний вплив на подальшу участь в проєкті. В кожному сезоні в тому чи іншому турі конкурсанти виконували фольклорні чи народні пісні. Хтось демонстрував своє прагнення поширювати автентичний спів, інші намагалися трансформувати народні пісні та донести до глядача, а деякі виконавці просто ставили виклик собі – бути багатогранними професійними співаками, які з легкістю можуть виконати як світові та українські естрадні хіти, так і фольклорні композиції. Багато з них хоч і не стали переможцями таланти-шоу, але запам'яталися своїми яскравими виступами

Як видно з наведених прикладів, український фольклор має великий потенціал для інтеграції в сучасні музичні контексти, що дозволяє йому здобувати визнання на міжнародних сценах. Завдяки змішуванню з іншими стилями — від світового фолку до поп-музики — українські народні мотиви не лише зберігають свою автентичність, але й адаптуються до сучасних вимог музичного ринку, що сприяє їх популяризації серед різних культур і аудиторій по всьому світу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ФОЛЬКЛОРНО-ПІСЕННИХ МОТИВІВ У ТВОРЧОСТІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ВИКОНАВЦІВ

2.1. Фольклорні мотиви у творчості популярних українських виконавців: огляд тенденцій

У сучасній українській музиці спостерігається активне використання фольклорних мотивів, які набувають нових форм і звучання через адаптацію до сучасних музичних жанрів.

Глобалізація дозволяє українському фольклору отримати нову аудиторію на міжнародній арені. Це також допомагає підвищити культурну самоідентифікацію та заявити про унікальність української музичної спадщини в сучасному світі. Використання українських народних мотивів у міжнародних музичних стилях дозволяє створити синтез, який одночасно зберігає автентичність і відкриває нові можливості для розвитку музичної культури.

Часто текстовий склад фольклорних пісень зазнає змін, коли вони переносяться у сучасний контекст. Традиційні теми (кохання, природа, побут) адаптуються до сучасних реалій. Наприклад, пісні про кохання або про життя у селі можуть бути переписані, щоб відобразити сучасні соціальні відносини або актуальні проблеми (екологія, урбанізація).

Іноді традиційні фольклорні пісні можуть бути використані для висловлення сучасних соціальних або політичних тем. Музиканти можуть додавати нові смисли до старих текстів, тим самим забезпечуючи глибшу соціальну або філософську інтерпретацію пісень.

Ліричні адаптації фольклорних пісень є важливою складовою процесу їх трансформації у сучасному контексті. Ці адаптації дозволяють традиційним темам відображати актуальні соціальні, культурні та політичні реалії, роблячи фольклор більш доступним і зрозумілим для сучасної аудиторії. Модернізація текстів та переосмислення їхньої тематики дозволяють зберегти глибину

традиційної культури, одночасно інтегруючи нові ідеї та проблеми, що турбують сучасне суспільство.

Модернізація текстів фольклорних пісень може включати зміни в самих темах або в мовному стилі, що відповідають сучасним реаліям. Це дозволяє традиційним пісням залишатися актуальними в умовах швидко змінюваного світу.

Пісня «Краю мій рідний» є прикладом того, як традиційна українська пісня, що оспівує красу рідної землі, може бути адаптована до сучасних реалій. У новій версії тексту можна бачити акценти на питання екології та захисту природи, що є важливими темами для сучасної аудиторії. Музиканти, такі як «Океан Ельзи», у своїх виконаннях часто вводять елементи сучасної соціальної відповідальності, що підвищує значущість традиційних пісень у контексті сьогодення.

Класична українська пісня «Ой у лузі червона калина» в новому виконанні, наприклад, гуртом «Бумбокс», була адаптована до сучасних подій, таких як військові конфлікти або національні потрясіння. Тексти, що відображають боротьбу та надію, можуть бути модернізовані для висловлення відчуття патріотизму в умовах нових соціально-політичних реалій.

Традиційні фольклорні пісні також можуть бути використані для вираження сучасних соціальних, політичних або культурних проблем. Музиканти додають нові смисли до старих текстів, дозволяючи таким чином старим пісням розкривати нові горизонти інтерпретації.

Одна з найвідоміших пісень українського фольклору «Червона рута» в сучасному виконанні може мати глибший соціальний контекст, порушуючи питання особистих стосунків, боротьби за свободу або відновлення національної гідності. Оригінальний текст, що часто асоціюється з темою кохання, може бути переосмислений як символ національної єдності та боротьби.

«Червона рута» зайняла своє місце в радянському естрадному мистецтві. Неповторний вокальний стиль солістки Софії Ротару тонко і гармонійно поєднав народну та сучасну естрадну манери виконання. Її відкритість, оптимізм,

ліричність і зворушливий голос разом із яскравою, колоритною зовнішністю завоювали любов глядачів [37].

Традиційна пісня «Гей, соколи!» була адаптована та виконана новими українськими гуртами, такими як «Гартак», з додаванням сучасних тем, таких як боротьба за права, політичні зміни або здобутки в галузі демократії. Через зміни в ліричному контексті ця пісня може мати відгук серед молодого покоління, яке шукає паралелі між історичними подіями та сучасною ситуацією.

Пісня «Їхали козаки», яка оспівує традиційні образи козацької боротьби, може бути переосмислена в контексті сучасних боротьби за свободу та національні інтереси. Вона може набувати нового сенсу, коли в тексті йдеться про новітні виклики, зокрема політичну боротьбу за права людини або боротьбу за незалежність.

Ліричні адаптації фольклорних пісень є важливою частиною їх трансформації у сучасному контексті. Модернізація текстів дозволяє зберігати традиційні мотиви, адаптуючи їх до нових соціальних, культурних і політичних реалій. Це дає можливість фольклорним пісням не лише зберігати свою актуальність, але й стати потужними інструментами для вираження нових смислів і ідей у сучасному суспільстві.

У процесі адаптації до сучасних музичних стилів відбуваються зміни у формі виконання. Наприклад, класичні народні пісні, які виконувалися в простій, традиційній структурі (куплет, приспів), можуть бути розширені до складніших аранжувань з додаванням інтродукцій, моста, фінальних секцій, характерних для сучасних композицій.

Традиційні пісні часто містять численні повтори (якщо це стосується робочих пісень чи пісень під час свят), і ці повтори можуть бути використані для створення ритмічних та структурних варіацій у сучасному контексті. Технології запису також дають можливість використовувати повтори для досягнення бажаного звукового ефекту.

Трансформація через форму та структуру є важливою частиною адаптації фольклорних пісень до сучасних музичних контекстів. У цьому процесі змінюється не тільки інструментальне виконання, але й сама структура

композиції. Сучасні музиканти додають нові елементи до класичних фольклорних форм, що дозволяє зробити їх більш доступними для слухача та інтегрувати в сучасні музичні жанри.

Класична народна пісня «Тече вода з-під явора» в сучасному виконанні може бути розширена до більш складної структури. Наприклад, у версії гурту «ДахаБраха», ця пісня була адаптована з використанням не лише традиційних інструментів, а й електронних елементів. Окрім основної форми пісні з куплетами і приспівом, з'являються інтродукції, деякі технічні ефекти та варіації ритмічних малюнків, що додають сучасного звучання і драматизму композиції.

Інший приклад — адаптація пісні «Ой на горі та й жінці жнуть», яку часто виконують у простій фольклорній формі. Проте в рамках сучасного фолк-року вона може бути розширена завдяки змінам у структурі, з додаванням інтро, технічних мізансцен, нового ритму та ефектів, створюючи атмосферу, що відображає більше драматургії.

Традиційні народні пісні часто включають численні повтори, що є характерною особливістю, особливо у робочих чи святкових піснях. У сучасному контексті ці повтори можуть бути використані для створення ритмічних або структурних варіацій, завдяки чому пісня отримує нове звучання. Використання повторів може не лише забезпечити певний емоційний ефект, але й стати інструментом для експериментів з ритмом, темпом та динамікою.

Відомою піснею, де повтори відіграють важливу роль, є «Шумить камінь». В класичному виконанні пісня має чітку ритмічну структуру з повторюваними куплетами. Проте у виконанні гурту «Океан Ельзи» додаються численні варіації повторів: кожен приспів звучить з новими акцентами, додаванням електронних ефектів і змін у темпі. Це надає пісні сучасного звучання, водночас зберігаючи її традиційний ритмічний малюнок.

Пісня «Гей, соколи!», відома своїми повторюваними мотивами, в сучасних аранжуваннях може включати змінені варіації, коли повтори використовуються для створення різноманітних звукових ефектів. Завдяки сучасним технологіям запису та редагування, музиканти можуть підкреслювати окремі елементи

мелодії через повтори, використовуючи їх для створення інтенсивності в композиції.

Трансформація через форму та структуру є ключовим елементом у процесі адаптації фольклорних пісень до сучасного музичного контексту. Зміни в аранжуванні та використання повторів дозволяють фольклорним пісням зберігати свою актуальність, створюючи нові емоційні відтінки та звукові ефекти. Сучасні технології запису, аранжування та інтерпретації надають можливість музикантам експериментувати з формою, варіативністю і ритмікою, створюючи унікальні варіації традиційних пісень.

Фольклорні мотиви часто стають частиною театральних вистав, кінематографічних проєктів та танцювальних перформансів, де вони набувають нових форм і сенсів. Це дозволяє зберігати їх значення, одночасно розширюючи контекст їх сприйняття.

Часто музика, що інтегрує фольклорні елементи, супроводжується спеціальними відео або сценографічними інсталяціями, які посилюють емоційний вплив пісень і створюють нові форми візуального та аудіо досвіду.

Поєднання фольклорної музики з іншими видами мистецтва, такими як театр, кіно, танець, а також використання візуальних елементів, дозволяє створювати нові форми сприйняття традиційних пісенних мотивів. Це не лише зберігає їх культурне значення, але й дозволяє створити нові сенси та розширити аудиторію споживачів. Трансформація через взаємодію з іншими мистецтвами надає фольклорним мотивам нову динамічність і сучасність.

Фольклорні мотиви, інтегровані в театр, кіно чи танець, можуть значно змінювати свої первісні форми, набуваючи нових значень через взаємодію з іншими жанрами. Виступи, що поєднують музику з візуальними чи драматичними елементами, створюють потужний емоційний ефект, що дозволяє пісням оживати у нових контекстах.

Гурт «ДахаБраха» є яскравим прикладом інтеграції фольклорної музики з театральним мистецтвом. Вони активно використовують елементи театру під час своїх виступів, додаючи до музичних композицій драматичні сцени та сценографічні ефекти. Їхні виступи є своєрідними театральними

перформансами, де народні мотиви оживають у новому контексті, набуваючи сучасного звучання через використання театральних образів, костюмів та світлових ефектів. Це дозволяє фольклорним пісням стати частиною більш широкого художнього досвіду, доступного не тільки для музичних, але й для театральних глядачів.

«Експеримент – наша наснага, джерело натхнення. Але – ми не ставимося до фольклору, як до священної корови, навпаки – як до глини. Ми з нею працюємо, ліпимо, змінюємо, гріємо, запікаємо, наливаємо в посудину вино і п’ємо», – говорить учасник гурту Максим Галаневич [13].

Кінофільм «Тіні забутих предків» Сергія Параджанова є чудовим прикладом використання фольклорних елементів у кінематографі. Музика, що відображає український народний стиль, органічно поєднується з візуальним рядом, створюючи неповторну атмосферу. Фольклорні пісні та мелодії стали частиною глибокого культурного контексту, що дозволило зберегти традиційні мотиви, одночасно надаючи їм нову, кіноестетичну інтерпретацію. Такий підхід дозволив музичним творам проникнути у світ сучасного кінематографа, піднявши їх на новий рівень сприйняття.

Фольклорні мотиви також активно використовуються в танцювальних виставах. Візьмемо, наприклад, традиційний український козацький танець. Виступи, що поєднують музичні фольклорні композиції з хореографією, дозволяють створювати враження енергії та руху, де танець стає не лише візуальним доповненням до музики, а й допомагає розкрити глибину фольклорної пісні через тілесні вирази. Такі поєднання дають змогу побачити музику і текст у новому світлі, адже через танець розкривається інтерпретація певних емоцій або соціальних тем, закладених у фольклорі.

Музика, що включає фольклорні мотиви, часто супроводжується відео-артом, сценографічними інсталяціями або проєкціями, що підсилюють емоційний ефект. Візуальні елементи можуть бути використані для створення комплексного аудіовізуального досвіду, що дозволяє аудиторії сприймати фольклорні мотиви не лише через слух, але й через зорове сприйняття. Такі

інтеграції допомагають створити нові контексти та інтерпретації традиційних мелодій.

Гурт «ДахаБраха» не лише використовує театральні елементи на сцені, але й активно інтегрує відео-арт у свої виступи. Вони поєднують фольклорну музику з відеоінсталяціями, де фрагменти історичних або культурних мотивів переплітаються з сучасними відеоекспериментами. Це дозволяє створювати багатовимірне сприйняття фольклорних мотивів, де кожна пісня має свій унікальний візуальний контекст, що додає нові смисли до знайомих народних мелодій [34].

У рамках проекту «Українська пісня» фольклорні мотиви використовуються в поєднанні з інсталяціями, які відтворюють українські народні традиції в контексті сучасних відео- та світлових ефектів. Ці інсталяції дозволяють глядачам побачити фольклор у новому вигляді, де традиційні елементи переплітаються з високими технологіями, підсилюючи ефект сприйняття музики.

Окремі виконавці, через трансформацію фольклору намагаються передати своє ставлення чи почуття. Так, використання гуцульського фольклору в творчості Руслани є яскравим проявом її глибокої любові до Карпатського краю, багатого на унікальну й давню етнічну культуру [19].

Творчість сучасної української співачки, музиканта та композитора Катерини Кондратенко, відомої під псевдонімом Katya Chilly є унікальним експериментом поєднання поп-музики з поліською автентикою. Особливістю її музики є не лише переробка пісень, але й автентичне відтворення їх первісного звучання. «Мій голос – це ключ до дверей, що ведуть у часово-просторовий тунель, де зберігається інформація про історію нашої землі й народу. Найголовніше – це стан, який створює музикант. У поєднанні з автентикою це нагадує сучасні мантри, здатні створювати резонанс із залом і слухачами», – зазначає Katya Chilly [16].

Трансформація фольклорних мотивів через поєднання з іншими мистецтвами, такими як театр, кіно, танець та візуальні елементи, дає можливість не лише зберегти культурну спадщину, але й адаптувати її до сучасних умов.

Взаємодія з іншими видами мистецтва відкриває нові шляхи для розуміння та сприйняття фольклорних пісень, дозволяючи створювати унікальні аудіовізуальні композиції, що зберігають традиції, одночасно актуалізуючи їх у сучасному культурному контексті.

Незабутнім став виступ півфіналістки шоу «Голос країни» Іванни Червінської. Її виконання пісень «Летів пташок», «Вербовая дощечка» та «Едерлезі» вразило глядачів автентичністю і глибиною інтерпретації [15]. Ще до участі в шоу співачка популяризувала стародавні українські пісні, виступаючи у складі львівського етно-джазового гурту, з яким було випущено два альбоми: «Щедрий вечір з добрим джазом» та «World».

Після проєкту Іванна продовжила творчий шлях, презентувавши альбом «В обіймах колискових», який містить збірку українських колискових для молодих батьків. Наступний її альбом «Покоси» став сучасною обробкою українських народних пісень, а спільно з симфонічним оркестром GosOrchestra вона створила джазовий альбом «Співанки». Ця збірка включає народні пісні, які співачка почала записувати ще під час навчання в університеті, поєднуючи традиційну музику з джазовими мотивами

Включення до складу фольклорних композицій новітніх технологій звукового дизайну, включаючи програмне забезпечення для створення музики, дозволяє створювати нові версії традиційних пісень. Наприклад, використання авто-тюнів, рекордерів та комп'ютерних маніпуляцій може створювати унікальні звукові ефекти на основі традиційних мотивів.

Платформи для потокового прослуховування (Spotify, Apple Music, YouTube) також дозволяють новим поколінням слухачів знайти старі фольклорні пісні в оновлених версіях, роблячи їх більш доступними і поширеними.

Використання новітніх технологій у створенні музики дозволяє фольклорним композиціям набути нового звучання та форми, одночасно зберігаючи їхні культурні корені. Автоматизація та комп'ютерні технології дають можливість змінювати традиційні пісні до невпізнанності, при цьому зберігаючи їхню ідентичність. Також цифрові платформи сприяють широкому поширенню оновлених фольклорних версій серед слухачів по всьому світу.

Сучасні комп'ютерні технології, зокрема програмне забезпечення для музичного виробництва, дозволяють не лише покращити звук, але й створювати нові унікальні варіації на основі традиційних фольклорних мотивів. Це включає використання авто-тюнів, звукових ефектів, синтезаторів та різних програм для маніпулювання звуком, що дозволяє інтегрувати народні мелодії в сучасні жанри.

Гурт «Танок на майдані Конго» є прикладом того, як фольклорні мотиви можна трансформувати за допомогою комп'ютерних технологій. Вони активно використовують електроніку, синтезатори та програмне забезпечення для створення унікальних варіацій народних пісень. Їхній стиль поєднує елементи традиційної української музики з електронною танцювальною музикою, що дозволяє давнім народним мелодіям звучати у новому, сучасному форматі. Програмне забезпечення, що дозволяє маніпулювати звуками та створювати нові ефекти, дозволяє музикантам експериментувати з фольклором і досягати нових звукових текстур.

Український співак Олександр Пономарьов використовував технології авто-тюн для створення нових версій народних пісень. Наприклад, у його виконанні традиційні українські пісні отримують сучасне звучання завдяки цифровим маніпуляціям, що дозволяє слухачам по-новому сприймати знайомі мотиви. Авто-тюн надає пісням особливий ефект, додаючи їм новий звучання, що є частиною новітніх музичних тенденцій.

Платформи для потокового прослуховування, такі як Spotify, Apple Music, YouTube і інші, стали основними каналами для поширення фольклорних композицій у нових інтерпретаціях. Завдяки їм старі пісні, адаптовані до сучасних музичних стилів, стають доступними для ширшої аудиторії, включаючи молодь, яка може вперше познайомитися з традиційними мотивами у сучасному виконанні.

Гурт «The Ukrainians» на платформі Spotify пропонує фольклорні пісні у сучасних аранжуваннях, з використанням елементів рок-музики та електроніки. Їхня музика доступна для слухачів по всьому світу, що дозволяє поєднати

традиційні українські мелодії з інтернаціональними музичними трендами. Завдяки таким платформам їхня музика досягає глобальної аудиторії.

Kalush Orchestra, переможець Євробачення 2022 року, використовує YouTube для поширення своїх пісень, в яких поєднуються елементи українського фольклору і сучасних музичних стилів, зокрема репу і хіп-хопу. Платформа дозволяє їхній музиці бути доступною для глобального слухача, що робить фольклорні мотиви популярними серед нових поколінь.

Технологічний прогрес, включаючи автоматизацію, комп'ютерні технології та цифрові платформи, суттєво змінює спосіб створення і сприйняття фольклорної музики. Завдяки сучасним технічним засобам, традиційні пісні можуть бути адаптовані до нових форматів, що дозволяє зберігати їхню культурну значимість і одночасно привертати увагу нових слухачів. Цифрові платформи, зокрема Spotify і YouTube, стають потужними каналами для популяризації модернізованих фольклорних версій, забезпечуючи їх глобальне поширення.

Трансформація фольклорно-пісенних мотивів у сучасному музичному контексті є багатограним процесом, що поєднує збереження традицій з інноваціями та адаптацією до сучасних умов. Цей процес не лише збагачує музичну культуру, але й допомагає зберегти національну ідентичність в умовах глобалізації, роблячи фольклор доступним для нових аудиторій і викликів сучасного світу.

Це дозволяє зберегти культурну спадщину та одночасно зробити традиційну музику привабливою для сучасного слухача. Тенденції використання українського фольклору в творчості популярних виконавців можна поділити на кілька основних напрямків:

1. Фольк-рок і фольк-поп. Однією з найбільш помітних тенденцій є поєднання фольклорних елементів з роком та поп-музикою. Це дозволяє зберегти народну мелодику, одночасно підлаштовуючи її під сучасні музичні стандарти. Використання традиційних інструментів, таких як бандура, цимбали, сопілка, в поєднанні з електрогітарами, басами та синтезаторами, створює новий звуковий ландшафт.

Гурт «ДахаБраха» є яскравим представником цього напрямку. Їхня творчість поєднує український фольклор з елементами світового музичного простору, включаючи рок, джаз та етно-електроніку. Вони активно використовують традиційні українські інструменти в поєднанні з сучасними техніками звукового дизайну, що дозволяє створювати глибокий та потужний музичний ефект.

Лідер гурту «ВВ» Олег Скрипка є одним із найяскравіших представників сучасної музичної сцени, тісно пов'язаних із фольклором. Його творчість поєднує рок-музику з етнічними мотивами, що спершу виникло на підсвідомому рівні, а згодом переросло в глибоке зацікавлення фольклором. Досліджуючи історію української пісні та особливості національного мелосу, Скрипка поступово інтегрував ці елементи у свою музику. Це захоплення стало поштовхом до створення альбому «Файно», у якому традиційні мотиви гармонійно поєдналися із сучасними музичними стилями.

У 2004 році він започаткував фестиваль етнічної музики «Країна мрій», який об'єднав колективи, що працюють із автентичним музичним матеріалом, інтерпретуючи та розвиваючи національну музичну традицію. Ця подія стала значущою платформою для популяризації українського фольклору та підтримки інтересу до етнічної культури серед сучасної аудиторії [23].

Легендарний український гурт «Океан Ельзи» також включає елементи народної музики у свої пісні. Вони адаптують українські мотиви до сучасного поп-рок звучання, що дозволяє поєднати традиційні теми з новітніми музичними формами. Хоча фольклор не є основною складовою їхнього репертуару, присутність українських народних мотивів у їхніх композиціях додає глибини і автентичності.

2. Фольклор у світовому контексті: глобалізація української музики. Глобалізація також сприяє популяризації українського фольклору на міжнародній сцені. Багато сучасних українських музикантів інтегрують фольклорні мотиви в різні світові жанри, таких як світовий фолк, електронна музика, інді, а також східноєвропейський поп.

Гурт «Onuka», заснований солісткою Наталею Жижченко, активно використовує українські народні мотиви в поєднанні з електронною музикою. Вони створюють унікальне звучання, поєднуючи фольклор з індустріальними ритмами та електронними звуками. Їхня музика стала популярною не лише в Україні, але й за її межами, оскільки дозволяє поєднувати традиційні елементи з актуальними музичними тенденціями.

3. Музичні колаборації та мікс жанрів. Ще однією цікавою тенденцією є поєднання українського фольклору з іншими жанрами через співпрацю з міжнародними виконавцями. Це дозволяє фольклорним мотивам поширюватися серед широкої аудиторії та інтегруватися в різні музичні контексти.

Гурт «The Ukrainians» є представником світового фолку, що використовує українські народні пісні та музичні інструменти, поєднуючи їх з елементами британського року та фолк-музики. Вони стали відомими за межами України, а їхня музика популяризує українську культуру на міжнародній арені.

Переможець Євробачення 2022 року, «Kalush Orchestra», активно використовує елементи українського фольклору, поєднуючи їх з репом та хіп-хопом. Їхня пісня «Stefania» стала міжнародним хітом, де традиційні українські мотиви зустрічаються з сучасними музичними формами. Це поєднання народної музики з популярними жанрами демонструє, як український фольклор може адаптуватися до глобальних тенденцій.

Технології та цифрові платформи, завдяки як Spotify, Apple Music та YouTube, українські фольклорні мотиви стали доступними для глобальної аудиторії. Музика, що поєднує народні мотиви з сучасними технологіями, може бути прослухана в будь-якій точці світу. Ці платформи також дозволяють створювати нові варіації старих пісень, що сприяє їх популяризації серед нових поколінь.

Одним із класичних прикладів є світова популярність української народної колядки «Shchedryk» (Carol of the Bells), яка була адаптована до різних музичних жанрів, зокрема класики, джазу та поп-музики. Вона стала відомою в усьому світі, і її численні інтерпретації на платформах, таких як YouTube, доводять, що українські народні мотиви можуть знайти своє місце на міжнародній сцені.

Сучасні українські виконавці активно використовують фольклорні мотиви в своїй творчості, адаптуючи їх до різних музичних стилів, таких як фолк-рок, поп, електроніка, реп і світовий фолк. Це дозволяє зберегти автентичність української музики, одночасно інтегруючи її в глобальний музичний контекст. Використання новітніх технологій та цифрових платформ дозволяє українським фольклорним мотивам стати доступними для міжнародної аудиторії, що сприяє їх популяризації та збереженню на майбутнє.

2.2. Способи адаптації фольклорних пісень у сучасній музиці

Адаптація фольклорних пісень до сучасних музичних контекстів є важливим аспектом збереження культурної спадщини та її трансформації в умовах глобалізації та швидкого розвитку музичних технологій. Сучасні виконавці і музичні продюсери використовують різноманітні способи адаптації народних мелодій та текстів, що дозволяє робити їх актуальними для нових поколінь слухачів.

Розглянемо основні методи адаптації фольклорних пісень у сучасній музиці:

1) інструментальні та аранжувальні зміни.

Зміни в інструментації і аранжуванні дозволяють фольклорним пісням набути нового звучання, що відповідає вимогам сучасної музики.

«Оника» — в творчості цього гурту український фольклор поєднується з електронною музикою. Використання традиційних інструментів (сопілки, бандури) разом з електронними звуками створює сучасний і новаторський звук, при цьому зберігаючи автентичність народних мелодій.

«DakhaBrakha» — гурт використовує традиційні українські інструменти (цимбали, бандура, трембіта) в поєднанні з сучасними ритмами і електронними елементами. Це дозволяє адаптувати фольклор до більш складних музичних структур і робити його більш доступним для сучасної аудиторії.

2) переробка текстів та ліричні адаптації.

Іноді фольклорні тексти переписуються, щоб відобразити сучасні соціальні реалії або актуальні теми. Це може включати зміну лексики, введення нових тем або переписування старих пісень з новими сенсами.

«Океан Ельзи» — хоча цей гурт не є фольк-гуртом, вони активно інтегрують народні мотиви в свої пісні. У пісні «Два кольори» використано українську символіку, що нагадує традиційну пісню, проте вона адаптована до сучасних музичних та культурних реалій. «Kalush Orchestra» — у їхній пісні «Stefania», яка стала міжнародним хітом, традиційні фольклорні мотиви переплітаються з текстами, що відображають сучасні почуття та соціальні теми, такі як війна, родинні цінності та любов.

3) електронні ефекти і технології звукозапису.

Сучасні технології дозволяють створювати унікальні звукові ефекти на основі фольклорних мотивів. Застосування авто-тюнів, реверберації, дисторшнів, синтезаторів та інших цифрових інструментів може створювати нові версії традиційних пісень, надаючи їм сучасне звучання.

«Ivan Klym» — сучасний український музикант, який використовує електронні звукові ефекти для адаптації фольклорних пісень. Його роботи поєднують електроніку з традиційною українською музикою, створюючи нові, часто мінімалістичні варіанти відомих народних мелодій. «Kozak System» — у їхній творчості активно використовуються цифрові ефекти для створення сучасних аранжувань на основі традиційних українських мелодій. Цей підхід дозволяє їм поєднувати рок, поп і етно-елементи, не втрачаючи автентичності.

4) мікс жанрів та колаборації.

Міксування фольклору з різними жанрами дозволяє створити цікаві адаптації народних пісень, що відповідають смакам сучасної аудиторії. Це можуть бути колаборації з іншими музикантами або створення реміксів на основі народних пісень.

«The Ukrainians» — цей гурт з Великої Британії активно адаптує українські народні пісні до західного фолк-року, а також використовує елементи панку і рок-музики. Вони працюють з українськими піснями, переосмислюючи їх у контексті глобальних музичних тенденцій. «Tina Karol» — українська співачка,

яка активно працює з фольклорними елементами. Її пісня «Народна» містить традиційні мотиви, які поєднуються з поп-музикою, створюючи гармонійний мікс для широкої аудиторії.

5) візуальна складова та сценічне оформлення.

Адаптація фольклорних пісень часто супроводжується специфічним сценічним оформленням або відео, яке підсилює емоційний вплив музики. Використання сучасних відео- та сценографічних інсталяцій дозволяє створити нові форми візуального та аудіо досвіду.

«Kazka» — в їхніх кліпах та живих виступах часто використовуються народні мотиви, що поєднуються з сучасними відеоефектами. Це дозволяє створити глибший емоційний вплив на аудиторію та посилити відчуття зв'язку з українською культурною спадщиною. «Go_A» — гурт активно використовує візуальні елементи на своїх виступах, де фольклорні мотиви втілюються через використання традиційних костюмів, сценічних інсталяцій та технологій проєкцій, що робить виконання більш інтерактивним і захоплюючим для публіки.

Сучасні інформаційні технології, активно використовувані масовою культурою, сприяють формуванню нових форматів представлення музичної продукції, незалежно від її стильового напрямку. Одним із найпопулярніших форматів є телевізійні музичні шоу, серед яких жанр вокального шоу займає провідне місце.

Вокальні шоу не лише забезпечують платформу для розкриття творчого потенціалу виконавців, але й, нарівні з конкурсами та фестивалями, відіграють важливу роль у сучасній культурі. Їхньою вагомою перевагою є популяризація творчої діяльності молодих артистів, а також сприяння розвитку глядацьких смаків і музичної культури суспільства [3].

Адаптація фольклорних пісень у сучасній музиці є багатограним процесом, який включає в себе різноманітні техніки і підходи, від інструментальних і аранжувальних змін до використання новітніх технологій звукозапису та сценічних ефектів. Це дозволяє зберегти традиційні народні

мелодії, одночасно надаючи їм сучасного звучання, що робить їх більш доступними і зрозумілими для нових поколінь слухачів.

2.3. Жанрова специфіка творів, створених на основі фольклору

Творчість, що базується на фольклорних мотивах, має широку жанрову різноманітність, оскільки музичні елементи народної культури адаптуються під різні стилі та форми. Така адаптація часто призводить до створення нових музичних жанрів або до змішування традиційних елементів з сучасними музичними напрямками.

Розглянемо основні жанри, в рамках яких створюються твори на основі фольклору, а також їхні особливості.

1. Етно-рок поєднує елементи народної музики з роком, панком або іншими сучасними жанрами. Зазвичай для цього стилю характерне використання традиційних інструментів (сопілки, бандура, трембіта) у поєднанні з електрогітарами, барабанами і басами. Важливим елементом є виразна ритміка, що створює міст між традиційними народними мелодіями та сучасним звучанням.

Представником даного жанру є «DakhaBrakha» — гурт, який поєднує українські фольклорні мотиви з елементами світового року та експериментальної музики. Вони використовують традиційні інструменти в комбінації з сучасними ритмами, створюючи унікальне звучання. Також «Vorli Vidoplyasova» — український гурт, що поєднує рок і етнічні елементи, використовуючи традиційну музику з сучасними ритмами і електронними звуками.

2. Фолк-метал – це жанр, що поєднує важкий метал з фольклорними мотивами, що може включати як традиційну інструментацію (цимбали, бандура, народні ударні інструменти), так і фольклорні мелодії, що виконуються на гітарах або за допомогою інших металевих інструментів. Фолк-метал часто використовує народні пісні як основу для потужних та емоційних композицій, що додають глибини та енергії класичному металу.

«Finntroll» — фінський гурт, що поєднує народні мотиви з фолк-металом, створюючи атмосферу середньовічного фольклору через важку музику. «Korpiklaani» — ще один фолк-метал гурт, який активно використовує скандинавські фольклорні мотиви у своїх композиціях, додаючи елементи металу та важкої музики.

3. Етно-поп - жанр поєднує елементи фольклору з популярною музикою, при цьому народні мотиви адаптуються до більш м'яких і доступних звуків. Традиційні інструменти можуть бути збережені, але вони часто поєднуються з поп-ритмами, електронними ефектами і сучасною вокальною технікою. Це робить музику доступною для широкої аудиторії, зберігаючи при цьому культурну автентичність.

Для прикладу, «Go_A» — український гурт, що використовує елементи українського фольклору та поєднує їх з електронною музикою, створюючи стиль етно-поп. Їхні пісні, як, наприклад, «Шум», відображають народні традиції через сучасну призму. «Kazka» — український гурт, що поєднує поп-музику з етнічними елементами. Вони використовують сучасні поп-ритми разом з елементами української народної музики, що робить їх творчість цікавою для молодшої аудиторії.

4. Народна музика та її автентичні варіації - цей жанр є найбільш прямим продовженням традиційних музичних форм. Тут акцент робиться на збереженні автентичності виконання фольклорних пісень з використанням традиційних інструментів і технік виконання. У цьому контексті мова йде про неадаптовану або мінімально змінену народну музику.

Яскравим прикладом цього жанру є «Лісапетний Батальйон» — гурт, який активно використовує народні пісні в оригінальному виконанні з мінімальними змінами, зберігаючи автентичний стиль.

Також «Тіні Сонця» — український гурт, який використовує народні інструменти та пісні, зберігаючи автентичний стиль виконання, але вносячи деякі модернізовані елементи.

5. Акустичний фолк — це жанр, де народні мотиви часто виконуються з використанням акустичних інструментів. Музиканти цього жанру зазвичай

віддають перевагу мінімалістичним аранжуванням, щоб зберегти атмосферу простоти та автентичності традиційної музики. Такі пісні можуть бути не тільки народними, але й ліричними, з сильним емоційним забарвленням.

Наприклад, Тарас Чубай — один із основних представників українського акустичного фольку, який зберігає елементи народної музики в своїх композиціях, виконуючи їх у простій, але дуже емоційно насиченій формі. Або, Юрій Андрухович — поет і музикант, який активно працює з традиційними мотивами та створює ліричні фольклорні пісні у жанрі акустичного фольку.

6. Танцювальна музика (Folk EDM).

З появою електронної музики на основі фольклорних мотивів з'явився новий напрямок — Folk EDM. Цей жанр включає електронні ритми та діджейські техніки, з'єднані з народними піснями, що надає їм енергійний, танцювальний характер. Це дозволяє традиційним мелодіям звучати в сучасних клубах та на танцмайданчиках.

Представником даного жанру варто вважати «LUMI» — проект, який активно експериментує з поєднанням українських народних мелодій та електронної музики. Музика цього проекту популярна серед молоді, оскільки поєднує народні мотиви з сучасними танцювальними бітами. Також у цьому жанрі варто відмітити «KAZKA» — хоча гурт більше відомий своїми поп-етно композиціями, деякі з їхніх треків мають електронні елементи, що робить їх сумішшю народних тем і EDM.

Жанрова специфіка творів на основі фольклору є дуже різноманітною. Від традиційної народної музики до її поєднання з електронікою, роком або поп-музикою, фольклорні мотиви стають основою для багатьох сучасних музичних напрямків. Важливою рисою таких творів є не тільки збереження культурної спадщини, але й перетворення її у нові форми, що дозволяють фольклору бути актуальним і значущим у сучасному культурному контексті.

РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ФОЛЬКЛОРНО-ПІСЕННИХ МОТИВІВ НА ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ УКРАЇНСЬКИХ ВИКОНАВЦІВ

3.1. Взаємодія фольклору та сучасної музики: соціокультурний аспект

Взаємодія фольклору та сучасної музики є важливим аспектом розвитку культури, оскільки вона не лише сприяє збереженню народних традицій, а й дає змогу інтегрувати ці традиції в контекст сучасних соціокультурних реалій. Цей процес взаємодії може мати різні форми та аспекти, що відображають зміни в соціумі, технологічні досягнення та культурні трансформації.

Нами виділено основні види взаємодії фольклору та сучасної музики:

Збереження культурної ідентичності через фольклор у сучасному суспільстві.

Сучасна музика, що включає елементи фольклору, виступає як важливий інструмент збереження національної та культурної ідентичності. В умовах глобалізації, коли світова культура все більше уніфікується, народна музика стає способом нагадати про унікальність певних націй та їх традицій. Музика, що поєднує фольклорні мотиви з сучасними стилями, дозволяє зберегти автентичність, адаптувати її під нові соціокультурні вимоги та зробити більш доступною для молодшого покоління.

В Україні популярні гурти, як-от Go_A, активно використовують елементи українського фольклору в своїх піснях, щоб привернути увагу до національної культури, підняти питання національної ідентичності та зберегти традиції.

Фольклор як елемент культурної глобалізації.

Водночас, взаємодія фольклору з сучасною музикою є частиною глобалізаційних процесів, що призводять до злиття культурних елементів з різних куточків світу. Фольклорні мотиви, адаптовані до сучасних музичних стилів, таких як поп, електроніка або хіп-хоп, стають частиною глобальної музичної культури. Це дозволяє національним традиціям виходити на міжнародну арену і знайти нові форми вираження, зокрема, через популярні медіа та платформи.

KAZKA, український гурт, що поєднує елементи народної музики з сучасними електронними і поп-звуками, здобув популярність не лише в Україні, а й за її межами, таким чином інтегруючи український фольклор у глобальний музичний контекст.

Соціокультурні зміни в сприйнятті фольклору.

Фольклорні мотиви, які раніше були частиною лише локальної культури, сьогодні набувають нового сенсу у контексті змін у суспільстві. З розвитком масових комунікаційних засобів, таких як інтернет, соціальні мережі, музичні платформи, фольклорні елементи стають доступнішими для широкої аудиторії. Молоді люди часто відкривають для себе народну музику, переглядаючи відео на YouTube або слухаючи пісні на Spotify, що сприяє новому сприйняттю фольклору і його перетворенню на частину попкультури.

В Україні молодь активно слухає музику, яка поєднує фольклорні мотиви з сучасними стилями. Цей процес дозволяє старим народним пісням пережити «нове народження» в сучасному контексті.

Економічні та технологічні фактори взаємодії.

Розвиток нових технологій і цифрових платформ також сприяє популяризації фольклору через сучасні музичні жанри. Інтернет дозволяє миттєво поширювати твори, адаптовані до нових музичних форм, що робить фольклор доступним навіть для тих, хто не має безпосереднього зв'язку з традиціями.

Сучасні технології дозволяють створювати нові інтерпретації традиційних пісень за допомогою програмного забезпечення для музичної обробки звуку. Це дозволяє зробити музику більш актуальною для сучасного слухача, використовуючи новітні звукові ефекти та техніки аранжування.

В Україні та за її межами багато виконавців використовують авто-тюн та електронні ефекти для адаптації фольклорних пісень до сучасних стилів, таких як електронна музика або хіп-хоп.

Фольклор як інструмент протесту та соціальної мобілізації.

Фольклорні мотиви в музиці не лише виконують естетичну функцію, а й можуть стати інструментом соціальної мобілізації, протесту чи політичної

активності. Народна музика може бути способом вираження протесту проти соціальних чи політичних проблем, відображати біль та страждання суспільства.

Яскравим прикладом є український майдан 2014 року став свідченням того, як традиційні українські пісні, такі як «Червона рута» чи «Вишиванка», використовувалися як символи національної гідності та боротьби за свободу.

Фольклор як елемент культурної спадщини і туристичної індустрії.

Фольклор також відіграє важливу роль у розвитку туристичних напрямків. Багато народних фестивалів, де відтворюються традиційні пісні та танці, стають важливими туристичними атракціями, що дозволяють знайомити іноземців із культурою та історією певного народу.

До прикладу, туризм, орієнтований на фольклор, став популярним у багатьох країнах, зокрема в Україні, де фестивалі, такі як «Фольклорний фестиваль у Києві», привертають тисячі туристів, які хочуть познайомитися з українськими традиціями.

Взаємодія фольклору та сучасної музики має важливе соціокультурне значення. Вона дозволяє зберігати національну ідентичність, одночасно інтегруючи традиції у глобальний культурний простір. Сучасні технології і нові музичні напрямки допомагають фольклору адаптуватися до вимог часу, роблячи його доступним для нових поколінь слухачів. Однак, важливо зберігати баланс між автентичністю та інтерпретацією, щоб фольклор не втратив своєї культурної цінності та не став лише частиною комерційної культури.

3.2. Роль фольклорних мотивів у створенні унікального стилю виконавців

Фольклорні мотиви є потужним інструментом у створенні унікальних стилів виконавців, оскільки вони не лише відображають традиції та культурну спадщину, а й дозволяють виразити індивідуальність артиста через адаптацію народних елементів до сучасних музичних форм. У сучасному музичному середовищі фольклор стає не тільки частиною культурної ідентичності, але й важливим елементом, що відрізняє одного виконавця від іншого.

Важливим лишається збереження культурної спадщини та її інтерпретація. Так, фольклорні мотиви дозволяють артистам зберігати зв'язок з культурною спадщиною своїх народів, одночасно надаючи їй нову форму. Це допомагає створювати стиль, який відображає не тільки особистість виконавця, але й національні традиції та впливи минулого. Адаптація фольклору дозволяє уникнути стереотипів і створювати неповторні, інноваційні композиції, в яких зберігається глибина і значення народних мотивів.

Українська співачка Олена Зеленська активно використовує елементи народної музики, щоб створити власний унікальний стиль, який поєднує сучасні музичні напрямки з автентичними мотивами. Її стиль уособлює глибокий зв'язок з українським фольклором, поєднуючи народні пісні з електронною музикою.

Для багатьох артистів використання фольклорних мотивів є способом самовираження, оскільки через традиційні пісні та музичні елементи вони можуть висловити свої почуття, ставлення до певних соціальних чи політичних подій, чи ж просто зобразити глибину особистих переживань. Вони можуть модифікувати традиційні форми під свої власні потреби та емоції, що додає їм індивідуальності.

Гурт DakhaBrakha є яскравим прикладом того, як фольклор може стати основою для створення унікального стилю. Вони використовують традиційні українські пісні, але доповнюють їх новими звуковими елементами, включаючи етнічні інструменти та інноваційні аранжування. Їхній стиль — це експеримент із фольклором, що робить їх творчість неповторною і виразною.

Цікавими є використання інноваційних аранжувань та злиття жанрів. Фольклорні мотиви не обов'язково повинні залишатися в традиційній формі, вони можуть бути адаптовані до сучасних музичних стилів, таких як електроніка, рок, хіп-хоп або навіть джаз. Це дозволяє створити стиль, який поєднує в собі народну спадщину і сучасні тенденції. Таке поєднання часто стає основою для розвитку нового музичного напрямку, а також допомагає артистам виокремитися серед інших.

Традиційним стає використання фольклору як культурного маркера. Фольклорні мотиви часто використовуються для вираження приналежності до

певної культурної або національної традиції. Виконавці, які активно інтегрують народні елементи у свої композиції, можуть створювати зв'язок зі своєю аудиторією, що поділяє подібні культурні або соціальні цінності. Це дозволяє створити унікальний стиль, який ґрунтується не тільки на музиці, а й на культурних та ідентичних рисах.

Як приклад можна розглянути ТНМК (Танок на майдані Конго), які використовують елементи українського фольклору у своїх піснях, додаючи їх до хіп-хопу та репу. Їхні тексти часто звертаються до соціальних тем, що збігаються з національними проблемами, а музичні інструменти й ритми створюють атмосферу, близьку до українського народного стилю.

Багато колективів застосовують перетворення фольклору на сучасний звуковий ландшафт. Технології та цифрові інструменти дозволяють виконавцям перетворювати фольклорні мотиви на новий звуковий ландшафт, зберігаючи їхні глибокі традиції, але додаючи сучасні елементи. Це стає важливим елементом у створенні унікального стилю, оскільки дозволяє артистам адаптуватися до сучасних трендів, не втрачаючи при цьому автентичність і глибину.

Linjer — метал-гурт з України, який у своїй музиці використовує елементи українського фольклору в поєднанні з важким роком. Їхні композиції поєднують потужні гітари, сучасні технічні ефекти з традиційними народними мотивами, що створює унікальне звучання.

Значний вплив фольклору спостерігається і на візуальний стиль виконавця. Фольклорні мотиви можуть не лише відобразитися в музиці, але й у візуальному стилі виконавців. Унікальне поєднання музики з народними елементами може бути підтримано відповідним сценічним одягом, відеокліпами та іншими елементами зовнішнього вигляду. Це допомагає створити цілісний образ артиста, який є впізнаваним і автентичним.

Ірина Білик, одна з найбільш відомих українських співачок, неодноразово використовувала народні мотиви в своїх відеокліпах та сценічному образі, зокрема традиційні вишиванки та етнічні мотиви, що підкреслюють її зв'язок з українським фольклором.

Фольклорні мотиви відіграють важливу роль у створенні унікального стилю виконавців. Вони не лише зберігають культурну спадщину, але й дозволяють художнику виразити свою індивідуальність, адаптувати традиції до сучасного музичного контексту та створювати нові форми звучання. Використання фольклору в музиці допомагає артистам відокремитися від інших, виокремлюючи їхній стиль через інноваційні аранжування, поєднання жанрів та глибокий культурний контекст.

3.3. Вплив використання фольклору на міжнародну популярність української музики

Використання фольклорних мотивів в українській музиці відіграє важливу роль у підвищенні міжнародної популярності українських виконавців та створенні унікальної культурної ідентичності на світовій сцені. Оскільки фольклор є невід'ємною частиною національної культури, його інтеграція в сучасну музику дозволяє підкреслити автентичність і багатство української музичної спадщини, одночасно залучаючи увагу міжнародної аудиторії. Фольклорні мотиви не тільки сприяють популяризації традицій, але й допомагають створити унікальний музичний стиль, який може викликати інтерес і захоплення в різних частинах світу.

Виділимо основні елементи використання фольклору для впливу на міжнародну популярність української музики:

1. Глобальна цікавість до етнічної музики. У останні десятиліття спостерігається глобальний інтерес до етнічної музики, зокрема до фольклорних мотивів різних народів. Українська музика, що включає традиційні елементи фольклору, стає частиною цієї тенденції. Міжнародні слухачі все більше відкривають для себе унікальні звучання, що базуються на народних піснях та ритмах, що сприяє зростанню популярності українських виконавців на світовій арені.

Гурт *DakhaBrakha*, поєднуючи український фольклор з різними музичними стилями, такими як експериментальний рок, електроніка та етно, отримав

популярність не лише в Україні, а й на міжнародній сцені. Вони виступають на фестивалях по всьому світу, їхній стиль здобув визнання за рахунок оригінальності і автентичності.

2. Міжнародні фестивалі та конкурси - зростання інтересу до фольклору стало можливим завдяки участі українських виконавців у міжнародних музичних фестивалях і конкурсах. На таких майданчиках фольклорні елементи служать потужним інструментом для привернення уваги до української культури та музики. Участь в таких заходах дозволяє артиста створювати культурний діалог і залучати нову аудиторію, сприяючи інтеграції української музики в міжнародну культурну спільноту.

Українська співачка Джері Хейл, учасниця фестивалю Eurovision, використовувала елементи українського фольклору в своєму виступі, що привернуло увагу міжнародних глядачів і допомогло збільшити популярність української музики на європейській сцені. Вона продовжує використовувати фольклорні мотиви у своїй творчості, розвиваючи новий стиль, який приваблює слухачів у всьому світі.

3. Фольклор як маркер автентичності - використання фольклору в музиці може стати важливим маркером автентичності, що привертає увагу міжнародної аудиторії до української культури. Коли українські виконавці інтегрують фольклорні елементи в свої композиції, вони створюють унікальне звучання, яке не тільки відображає національні традиції, але й демонструє художню інтерпретацію культурної спадщини. Це дозволяє художникам бути більш впізнаваними на міжнародному рівні і відокремлювати себе від інших виконавців.

Океан Ельзи, один з найбільш відомих українських рок-гуртів, часто використовує народні мотиви у своїй музиці, що додає їм унікальності та приваблює міжнародну аудиторію. Гурт став відомим не тільки в Україні, а й за її межами, і активно виступає на міжнародних сценах, де народні мотиви є важливим елементом їхнього стилю.

4. Музика як засіб культурної дипломатії - фольклорні мотиви також можуть стати важливим інструментом культурної дипломатії, допомагаючи

популяризувати українську культуру на світовій арені. Вони можуть стати засобом передачі важливих культурних цінностей, що дозволяє зміцнювати міжнародні зв'язки та сприяти розумінню між різними народами.

The Ukrainian Ethno Music Project активно просуває український фольклор у світі, організовуючи концерти, фестивалі та культурні заходи. Використання фольклорних елементів допомагає їм створювати міжнародну аудиторію, яка зацікавлена в автентичних традиціях та звучаннях української музики.

5. Інтеграція фольклору в світову музику - використання фольклору в музиці допомагає інтегрувати українські традиції в глобальні музичні течії. Сучасні українські виконавці використовують народні мотиви для створення музики, яка не лише приваблює слухачів в Україні, але й здобуває популярність на світових ринках, таких як Європа, США і Азія.

Спільні проекти, як «One World Concert» або гастролі українських артистів на міжнародних сценах, дозволяють демонструвати фольклор у нових, сучасних формах і створювати міст між культурами. Використання українських народних мотивів у таких проектах допомагає підвищити їхню популярність серед міжнародних слухачів.

Використання фольклорних мотивів у сучасній українській музиці має великий вплив на її міжнародну популярність. Це дозволяє створити унікальне звучання, яке приваблює міжнародну аудиторію, сприяє розвитку культурної дипломатії та інтеграції української культури у світову музичну спільноту. Фольклор стає не тільки важливим елементом ідентичності українських виконавців, але й засобом привертання уваги до багатства та різноманіття української музичної спадщини на світовій сцені.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було розглянуто основні аспекти трансформації фольклорно-пісенних мотивів у творчості сучасних українських виконавців. Поставлені завдання дозволили досягти визначеної мети, що полягала у виявленні специфіки адаптації фольклорного матеріалу до сучасних музичних практик та його впливу на розвиток національної музичної культури.

Дослідження трансформації фольклорно-пісенних мотивів у творчості сучасних українських виконавців дозволило виявити низку важливих особливостей, які визначають розвиток цього напрямку в сучасній музичній культурі.

Трансформація фольклорно-пісенних мотивів є важливим процесом, що дозволяє зберігати та осучаснювати традиційну музичну спадщину. Аналіз показав, що сучасні українські виконавці активно інтегрують фольклор у свою творчість, використовуючи такі методи: цитування оригінальних мелодій; аранжування пісень з додаванням сучасних музичних інструментів; змішування фольклорних мотивів із елементами популярних музичних жанрів, таких як поп, рок, електроніка та хіп-хоп. Ці підходи сприяють збереженню фольклору у сучасній культурі, роблячи його доступним для молоді та міжнародної аудиторії.

Важливу роль у трансформації фольклорних мотивів відіграють сучасні технології, зокрема:

- 1) електронні інструменти та програмне забезпечення для створення аранжувань;
- 2) цифровий запис і обробка звуку;
- 3) платформи для поширення музики, такі як YouTube, Spotify, SoundCloud, які сприяють популяризації фольклорних мотивів на міжнародному рівні.

Використання технологій дозволяє експериментувати зі звучанням, створюючи нові стилістичні рішення.

Сучасні українські виконавці активно звертаються до фольклорного матеріалу, використовуючи його як джерело натхнення. Це дозволяє зберігати традиції, передавати їх новим поколінням і сприяти культурній ідентифікації нації. Традиційні мотиви адаптуються до сучасних музичних стилів, збагачуючи як народну, так і популярну культуру.

Фольклорно-пісенні мотиви є важливим джерелом формування національної ідентичності. Використання народної музики у творчості сприяє збереженню культурної спадщини та зміцненню національного самовизначення. Сучасні виконавці, такі як Onuka, DakhaBrakha, Go_A та The Hardkiss, втілюють у своїх роботах ідею української автентичності, поєднуючи фольклорні елементи з новаторськими підходами.

Фольклорно-пісенні мотиви органічно вплітаються в жанри рок, поп, джаз, електронну музику та хіп-хоп, створюючи нові стилістичні форми, такі як етно-рок, фольк-поп, фьюжн тощо. Ця інтеграція дозволяє розширити аудиторію народної музики, зробити її цікавою для молоді та міжнародної спільноти.

Дослідження показало, що фольклор інтегрується у широкий спектр музичних жанрів:

- 1) у поп-музиці використовується легка інтерпретація мотивів;
- 2) у рок-музиці часто зустрічається драматична та емоційна подача;
- 3) електронна музика пропонує експериментальне переосмислення народних тем;
- 4) хіп-хоп використовує фольклор як соціокультурний контекст.

Така різноманітність свідчить про гнучкість фольклорного матеріалу, його здатність до адаптації у будь-якому культурному контексті.

Трансформація фольклору часто відбувається через його переосмислення, осучаснення текстів і мелодій. Виконавці надають давнім пісням нової актуальності, піднімаючи сучасні соціальні, культурні або екологічні теми. Це сприяє збереженню народних мотивів, надаючи їм нового змісту.

Сучасні музиканти активно використовують як традиційні народні інструменти (бандуру, цимбали, сопілку), так і сучасні електронні пристрої,

створюючи унікальні звукові композиції. Це забезпечує гармонійний синтез між автентикою та новітніми музичними технологіями.

Сучасні виконавці, які інтегрують фольклор у свою творчість, сприяють популяризації української культури за кордоном. Участь у міжнародних конкурсах, таких як Євробачення, та виступи на світових фестивалях роблять український музичний фольклор упізнаваним та затребуваним. Це сприяє створенню позитивного іміджу України у світі.

Українські виконавці, такі як Руслана, KAZKA, «ДахаБраха» та інші, досягають значного успіху на міжнародній арені, представляючи фольклорну музику в новому форматі. Їхній приклад доводить, що народна музика може бути конкурентоспроможною в глобальному музичному просторі.

Глобалізація вплинула на зміну музичного контексту, зокрема через появу нових виконавських технік і тематичних напрямів. Урбанізація сприяла трансформації сільського фольклору в міський контекст, що позначилося на зміні стилістики, змісті та формі музичних творів.

Фольклорно-пісенні мотиви залишаються важливим засобом вираження національної ідентичності. Через музичну творчість відбувається формування колективної пам'яті, яка закріплює історичні, соціальні й культурні цінності українського народу.

Сучасні виконавці експериментують із формою та змістом, поєднуючи фольклор із новітніми музичними і технологічними тенденціями. Такі експерименти сприяють створенню нових художніх форм, зберігаючи при цьому зв'язок із традиціями.

У ході дослідження були визначені основні виклики, які стоять перед трансформацією фольклорної музики:

- ризик втрати автентичності через надмірну комерціалізацію;
- обмежене фінансування музичних проєктів із фольклорним спрямуванням;
- недостатній рівень підтримки фольклорної музики з боку держави.

Водночас перспектива розвитку пов'язана з такими факторами: впровадження інновацій у сферу фольклорної музики; розширення доступу до

національного музичного продукту через цифрові платформи; створення освітніх програм, спрямованих на популяризацію фольклору серед молоді.

Результати дослідження мають важливе значення для музикознавців, культурологів, композиторів та виконавців. Отримані дані можуть бути використані для створення нових музичних творів, удосконалення музичної освіти та формування стратегії популяризації української культури.

Фольклорно-пісенні мотиви залишаються вагомим елементом сучасної української музики. Їхня трансформація свідчить про динамічний розвиток музичної культури, де традиція та інновація співіснують у гармонії. Сучасні українські виконавці втілюють ідею творчого синтезу, зберігаючи культурну спадщину та розвиваючи її відповідно до запитів часу.

Таким чином, трансформація фольклорно-пісенних мотивів у творчості сучасних українських виконавців демонструє унікальне поєднання традицій і новаторства. Цей процес не лише сприяє збереженню культурної спадщини, а й дозволяє створювати нові культурні явища, які відповідають сучасним реаліям і викликам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні аспекти сучасного українського музичного мистецтва : колективна монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 212 с.
2. Белінська Т.В. Історія становлення та розвитку змісту музичнофольклористичних дисциплін у системі вищої музичної освіти України (20-ті рр. ХХ – поч. ХХІ ст.) : монографія; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця : Розвиток, 2017. 203 с
3. Бойчук А. С. Естрадне мистецтво співу у виклику сьогодення. Мистецтвознавство. Актуальні питання гуманітарних наук. 2019. Вип. 25. С. 39–43.
4. Бокоч В. А. Фольклор в репертуарі сучасних естрадних вокалістів. Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство. 2018. Вип. II (11). С. 153–157.
5. Воловик Х.М. Ритміка в жанрах українського фольклору: Курсова робота з транскрипції народної музики. Науковий керівник доц., канд. мистецтвознавства В.М. Осадча. Харків, 2009. 52 с.
6. Гарасим Я. Нариси до історії української фольклористики. *Навчальний посібник*. Київ : Знання, 2009. 301 с.
7. Гнидка К. Фольклорні традиції як запорука збереження культурної самобутності народу в умовах глобалізації. *Культура України*. 2014. № 45. С. 132–140.
8. Горбань І.П. Фольклор і фольклористика болгар в Україні Фолклорът и фолклористиката на българите в Украйна: Моногр. І.П. Горбань; Ін-т народознав. НАН України. Л., 2004. 255 с
9. Гордійчук М. Українська народна музика. *Фольклор і фольклористика*. Київ : Музична Україна, 1979. С. 5–48.
10. Грица С. Трансмісія фольклорної традиції: етномузикологічні розвідки. Тернопіль: Астон, 2002. 236 с.
11. Драбчук Ю. П. Тенденції розвитку сучасної популярної пісні в Україні. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.

Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2012. Вип. 18(2). С. 164–169

12. Іваницький А. І. Український музичний фольклор. *Підручник для вищих учбових закладів*. Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. 320 с.

13. Інтерв'ю з ДахаБраха. URL: <https://yabl.ua/2021/02/25/mi-nestavimosya-do-folkloru-yak-do-svyashennoyi-korovi-intervyu-z-dakhabrakha>

14. Історичне Значення Українського Фольклору В Європейській Культурі. URL : <http://nastupna.com/kulturni-zviazky/znachennia-ukrainskofo-folkloru/>

15. Карчова Ю. І. Сучасні тенденції інтерпретування української народнопісенної виконавської парадигми. *Культура України. Мистецтвознавство*. 2018. Вип. 61. С. 138–148. 25.

16. Катя Chilly | Українська музика та сучасна рок-культура. URL: <http://rock-oko.com/knizhki/legendi-ximernogo-krayu/portreti-v-nterr/katyachilly.html>

17. Кисла С. В. Діалог етно- та поп-культури у музичному мистецтві ХХ–ХХІ століть. *Молодий вчений*. 2018. № 2(54). С. 103–106.

18. Климаш Р. Б. Українська народна культура в канадських преріях / упор. С. Кухаренко; під ред. М. Гримич. Київ : Дуліби, 2013. 322 с.

19. Конвалюк У. В. Трансформації фольклору у творчості сучасних українських естрадних співачок. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2016. Вип. 22. С. 204–208.

20. Макаренко О.П. Музичні традиції та сучасність у фольклорі південноукраїнського краю: навчальний посібник. О.П. Макаренко. Миколаїв : МДУ, 2007. 172 с.

21. Мозговий М. П. Історичні форми функціонування естрадної пісні у контексті масової музичної культури. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*. 2009. Вип. 39. С. 24–28.

22. Оксана Білозір. URL: <https://www.pisni.org.ua/persons/12.html>

23. Олег Скрипка. URL: <https://www.pisni.org.ua/persons/183.html>

24. Павлишин С.С. Музыка двадцятого століття: навч. посібник. Львів, 2005. 232 с
25. Плахотнюк В. Г. Етнокультурні виміри поп-культури у становленні виконавських естрадних колективів. Науковий огляд. 2014. Том 6, № 5. URL: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/245/398>
26. Руснак І.Є. Український фольклор. К.: Академія, 2010. 304 с
27. Рябуха Т.М. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради: автореф. дис. канд. Мистецтвознавства. Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І.П. Котляревського. Харків, 2017. 18 с.
28. Сайт Радіо Максимум.. Сучасн Сапожник О. Антологія української популярної естрадної музики. Части на друга: Навчальний посібник. К.: ДАКККіМ, 2003. 166с
29. 47. Семенов О. Український фольклор: Навч. посіб. Глухів: РВВ ГДПУ, 2004. 254 с.
30. 48. Сердюк М. Як фольк став частиною сучасної української музики і чому це небезпечно URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2020/12/12/243356/>
31. Український фольк: ТОП 10 виконавців, які підкорили світ. URL: https://maximum.fm/novini_t2
32. Сінельнікова В.В., Сінельніков І.Г. Музичний фольклор в умовах сцени: сучасні тенденції. Інноваційна педагогіка. 2019. Вип. 14. Т. 1. С. 140–144.
33. Тормахова В.М. Українська естрадна музика і фольклор: взаємопроникнення і синтез: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 204 с
34. Українські фолк-гурти, які зачарували світ. Фолк мода. URL: <https://folkmoda.net/articles/ukrainski-folk-hyrtu>
35. Український фольклор: особливості та специфіка. URL : <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10281/>
36. Федорняк Н. Теоретичні аспекти трансформації українського музичного фольклору. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 28, том. 5, 2020. С. 212–219.

37. Шмаленко О. О. Ансамбль «Червона рута»: особливості творчої діяльності. Вісник КНУКіМ. Серія: «Мистецтвознавство». 2015. Вип. 33. С. 182–187.

38. Феномен Володимира Івасюка URL:
<https://www.radiosvoboda.org/a/29798278.html>

39. Фурдичко А.О. Український альтернативний фолк: варіативна складова. Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. 2017. № 39. С. 150–163.

40. 58. Фусінов А. Від електроніки до перформансу: як звучить сучасний український фолк URL:
<https://www.neformat.com.ua/articles/bagatogrannistsuchasnogo-folku.html>

41. 30 знакових пісень української незалежності: від ВВ до Kazka.
<https://suspilne.media/culture/156955-30-znakovih-pisen-ukrainskoi-nezaleznosti-vid-vv-do-kazka/>